

В И С Н О В О К

Протокол № 191

26 вересня 2024 року

щодо розгляду проєкту Закону України
«Про Державний бюджет України на 2025 рік»
(реєстр. № 12000 від 14.09.2024),
поданого Кабінетом Міністрів України

Комітет Верховної Ради України з питань соціальної політики та захисту прав ветеранів на своєму засіданні 26 вересня 2024 року (протокол № 191), відповідно до частини першої статті 39 Бюджетного кодексу України та частини першої статті 156 Закону України «Про Регламент Верховної Ради України», розглянув проєкт Закону України «Про Державний бюджет України на 2025 рік» (реєстр. № 12000 від 14.09.2024), поданий Кабінетом Міністрів України, та внесені народними депутатами України – членами Комітету зауваження та пропозиції до нього.

Незважаючи на воєнний стан, Кабінетом Міністрів України вчасно подано проєкт Закону України «Про Державний бюджет України на 2025 рік» (реєстр. № 12000 від 14.09.2024), який підготовлений з урахуванням вимог статей 96 і 116 Конституції України та статті 37 Бюджетного кодексу України.

Виходячи з того, що доходи Державного бюджету України на 2025 рік, відповідно до законопроєкту, визначені у сумі 2 336,3 млрд грн, у тому числі доходи загального фонду Державного бюджету України становлять 2 095,2 млрд грн, видатки Державного бюджету України визначені у сумі 3 938,2 млрд грн, у тому числі видатки загального фонду Державного бюджету України – у сумі 3 643,6 млрд грн, Державний бюджет України на 2025 рік має дефіцит коштів. Граничний обсяг дефіциту визначений у сумі 1 640,6 млрд грн, у тому числі граничний обсяг дефіциту загального фонду Державного бюджету України визначений у сумі 1 549,5 млрд грн.

При цьому, головним пріоритетом у поданому на розгляд Верховної Ради України проєкті Державного бюджету України на 2025 рік, як і у Законі України «Про Державний бюджет України на 2024 рік», визначено забезпечення безпеки і оборони країни.

Розглянувши та обговоривши інформацію Рахункової палати України, Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини, Міністерства соціальної політики України, Міністерства у справах ветеранів України, Міністерства фінансів України, Міністерства з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій України, Міністерства охорони здоров'я України, Пенсійного фонду України, Державного центру зайнятості, Фонду соціального захисту осіб з інвалідністю, Національної соціальної сервісної служби України, Державної служби України у справах дітей, Національного агентства України з питань державної служби щодо передбачених видатків у проєкті Державного бюджету України на 2025 рік на соціальний захист ветеранів війни, членів сімей таких осіб, постраждалих учасників Революції Гідності, членів сімей загиблих (померлих) ветеранів війни, Захисників та Захисниць України, а також сімей, жінок, дітей, осіб з інвалідністю та інших найбільш вразливих категорій населення Комітет зазначає наступне.

Основні прогностичні показники державних соціальних гарантій та соціальної підтримки населення

1. У проєкті Закону України «Про Державний бюджет України на 2025 рік» передбачено встановлення з 1 січня 2025 року прожиткового мінімуму на одну особу в розрахунку на місяць у розмірі 2 920 грн, а для основних соціальних і демографічних груп населення:

дітей віком до 6 років - 2 563 грн;

дітей віком від 6 до 18 років - 3 196 грн;

працевдатних осіб - 3 028 грн;

працевдатних осіб, який застосовується для визначення базового розміру посадового окладу судді - 2 102 грн;

працевдатних осіб, який застосовується для визначення посадових окладів працівників інших державних органів, оплата праці яких регулюється спеціальними законами, а також працівників податкових і митних органів - 2102 грн;

працевдатних осіб, який застосовується для визначення посадового окладу прокурора окружної прокуратури - 2 102 грн;

осіб, які втратили працевдатність - 2 361 грн;

осіб, які втратили працевдатність, який застосовується для визначення розміру доплати за проживання на територіях радіоактивного забруднення, в тому числі за рішеннями суду - 1 600 грн

Таким чином Кабінет Міністрів України пропонує **«заморозити» розміри прожиткового мінімуму на наступний рік** попри прогнозне зростання індексу споживчих цін на 9,5% (грудень до грудня попереднього року), не забезпечуючи таким чином навіть часткової компенсації інфляційного знецінення базового державного соціального стандарту, на основі якого визначаються державні соціальні гарантії та стандарти у сферах

доходів населення, житлово-комунального, побутового обслуговування, соціального захисту, культури, охорони здоров'я та освіти.

Відтак, у проєкті Державного бюджету України на 2025 рік **закладаються підстави** для поглиблення перманентно існуючої проблеми щодо **невідповідності прожиткового мінімуму його фактичному розміру**, який відображає реальну вартість наборів продуктів харчування, непродовольчих товарів і послуг, що покликані забезпечити нормальне функціонування організму людини, збереження її здоров'я, задовольнити основні соціальні і культурні потреби особистості.

Так, за інформацією Міністерства соціальної політики України, фактичний розмір прожиткового мінімуму у цінах серпня 2024 року в розрахунку на місяць на одну особу, а також для осіб, які відносяться до основних соціальних і демографічних груп населення, становив:

- на одну особу – 6 921,38 грн (7 922,57 грн з урахуванням суми обов'язкових платежів);
- для дітей віком до 6 років – 6 244,66 грн;
- на дітей віком від 6 до 18 років – 7 816,54 грн;
- для працездатних осіб – 7 213,11 грн (8 960,39 грн з урахуванням суми обов'язкових платежів);
- для осіб, які втратили працездатність – 5 905,47 грн.

Тобто вже зараз розміри законодавчо встановленого прожиткового мінімуму, які пропонується Урядом зберегти і на наступний рік, є нижчими від фактичного прожиткового мінімуму, обрахованого у цінах серпня 2024 року – у 2,4-3 рази. При цьому варто зважати на те, що обрахунок фактичного прожиткового мінімуму відбувався на фоні традиційного сезонного зниження споживчих цін.

Зазначене свідчить про планування у головному фінансовому документі держави цілковитої неспроможності базового державного соціального стандарту виконувати свою основну функцію соціального орієнтира, що при постійному зростанні рівня інфляції та ще й в умовах воєнного стану лише поглибить соціальну прірву в країні та сприятиме поширенню міграційних настроїв серед населення.

Варто зауважити, що Урядом так і не було забезпечено виконання вимог статті 4 Закону України «Про прожитковий мінімум» щодо встановлення прожиткового мінімуму після проведення науково-громадської експертизи сформованих набору продуктів харчування, набору непродовольчих товарів і набору послуг; не враховано Рекомендації парламентських слухань на тему: «Проблеми формування прожиткового мінімуму в Україні», схвалені Постановою Верховної Ради України від 19 травня 2020 року № 620-ІХ; не вжито заходів щодо наближення розміру прожиткового мінімуму до його реальної величини з урахуванням оновлених наборів продуктів харчування, непродовольчих товарів і послуг.

Оскільки прожитковий мінімум відповідно до Закону України «Про державні соціальні стандарти та державні соціальні гарантії» є базовим

державним соціальним стандартом, на основі якого визначаються розміри основних державних соціальних гарантій (мінімальної заробітної плати, мінімальної пенсії, державної соціальної допомоги), можна констатувати, що вся соціальна частина проекту Державного бюджету України на 2025 рік, як і в попередні роки, сформована на основі значно заниженого розміру прожиткового мінімуму.

2. Крім «замороження» розмірів прожиткового мінімуму Урядом пропонується у проекті Державного бюджету України на 2025 рік продовжити негативну практику попередніх років **щодо визначення кількох додаткових величин прожиткового мінімуму для працездатних осіб в залежності від мети його застосування**, а саме для визначення базового розміру посадового окладу судді, працівників податкових і митних органів та прокурора окружної прокуратури, посадових окладів працівників державних органів, оплата праці яких регулюється спеціальними законами.

Вказане множинне затвердження розмірів прожиткового мінімуму для однієї соціально-демографічної групи на один і той же часовий проміжок не передбачене жодним законодавчим актом та не узгоджується з нормами законів України «Про прожитковий мінімум» та «Про державні соціальні стандарти та державні соціальні гарантії». **Використання прожиткового мінімуму як інструменту фінансового управління, а не як соціального орієнтиру**, спотворює початковий зміст, закладений в ідею призначення прожиткового мінімуму як базового державного соціального стандарту у сфері формування та реалізації державної соціальної політики.

У цьому контексті доцільно зазначити, що проведені Комітетом аналітичні дослідження засвідчили занадто широке застосування прожиткового мінімуму як розрахункової одиниці для обрахунку великої кількості різноманітних виплат та величин у різних галузях законодавства. **Таке використання у переважній більшості випадків не зумовлене необхідністю виконання приписів статті 46 Конституції України** та не відповідає концептуальній сутності прожиткового мінімуму, а відповідно, **гальмує його підвищення до реальних розмірів**, що надзвичайно згубно впливає на виплати у соціальній сфері та соціальний захист громадян.

Так прив'язка розрахунку розмірів посадових окладів до прожиткового мінімуму для працездатних осіб зумовлює необхідність вишукування суттєвих обсягів бюджетних коштів на фінансування підвищених посадових окладів працівників установ, закладів та організацій окремих галузей бюджетної сфери, державних органів, органів прокуратури, суддів навіть у випадку незначного підвищення прожиткового мінімуму. У той же час пенсії, інші види соціальних виплат та допомоги, що є основним джерелом існування і мають забезпечувати рівень життя, не нижчий від прожиткового мінімуму, встановленого законом, мають абсолютно неспівмірні величини порівняно із згаданими зарплатами, звичайно, не на користь соціальних виплат.

Відтак є очевидним, що усунення залежності розмірів різноманітних порогових значень виплат та величин, зокрема і посадових окладів, від

прожиткового мінімуму нарешті дозволить вирішити проблему штучного блокування зростання прожиткового мінімуму, який відстає від його реального розміру у 2,3 - 3 рази.

Наприклад, фактичний прожитковий мінімум на одну особу в розрахунку на місяць (у цінах серпня 2024 року) становив 7 922,57 грн (для осіб, які втратили працездатність - 5 905,47 грн), а в проєкті Державного бюджету України на 2025 рік величина прожиткового мінімуму на одну особу встановлюється у розмірі 2 920 грн (для осіб, які втратили працездатність – 2 361 грн).

Вважаємо за необхідне нагадати, що згідно з Указом Президента України №722/2019 «Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року» однією із цілей визначено подолання бідності та передбачено, що Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року є орієнтирами для розроблення проєктів прогнозних і програмних документів, проєктів нормативно-правових актів з метою забезпечення збалансованості економічного, соціального та екологічного вимірів сталого розвитку України. Відтак, навіть в умовах воєнного стану неприпустимо ігнорувати боротьбу з бідністю як надважливий напрям для розвитку нашої країни, тим більше на шляху до повноцінного членства в Європейському Союзі.

З огляду на вищевикладене варто звернути увагу на законопроекти, що наразі опрацьовуються у Комітеті та спрямовані на забезпечення конституційного права громадян на достатній життєвий рівень, припинення практики штучного заниження базового соціального стандарту, на основі якого встановлюються основні державні соціальні гарантії та обраховуються соціальні виплати, що є головним джерелом існування людини, та вирішення низки інших важливих питань. Зокрема це проєкт Закону України про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо врегулювання питань формування прожиткового мінімуму та створення передумов для його підвищення (реєстр. № 3515), який крім запровадження нової методології розрахунку прожиткового мінімуму та низки інших пропозицій передбачає удосконалення підходів визначення розмірів заробітної плати працівників установ, закладів та організацій окремих галузей бюджетної сфери, державних органів, органів прокуратури тощо. Вказані законодавчі новації забезпечать передумови для підвищення прожиткового мінімуму до його фактичного рівня, створять можливості для ефективного бюджетного планування та підвищення рівня матеріального забезпечення найвразливіших категорій населення країни.

3. Мінімальну заробітну плату пропонується встановити з 1 січня 2025 року:

- у місячному розмірі - 8 000 грн;
- у погодинному розмірі - 48 грн.

Також передбачається, що розмір мінімальної заробітної плати, який застосовується як розрахункова величина для обчислення виплат за рішеннями суду, має застосовуватись у розмірі прожиткового мінімуму,

зазначеного в абзаці дев'ятому статті 7 Державного бюджету України на 2025 рік.

Таким чином Кабінет Міністрів України пропонує «заморозити» й розміри державних соціальних гарантій у сфері оплати праці, що в умовах постійного зростання цін і тарифів сприятиме зниженню купівельної спроможності населення України, зменшенню надходжень до бюджетів у вигляді податків, обов'язкових зборів і соціальних внесків та поглибленню дефіцитів бюджетів, а відповідно, матиме негативний вплив на забезпечення обороноздатності країни. Зауважимо, що саме низький рівень доходів населення, як один із компонентів Індексу людського розвитку країни, є найгіршим показником та справляє найбільш негативний вплив на місце України в загальному рейтингу людського розвитку держав і територій світу.

Доцільно звернути увагу, що 19 жовтня 2022 року була прийнята Директива ЄС 2022/2041 Європейського парламенту та Ради щодо адекватної мінімальної заробітної плати в Європейському Союзі (DIRECTIVE (EU) 2022/2041 OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL of 19 October 2022 on adequate minimum wages in the European Union), у пункті 28 якої зазначено, зокрема, що мінімальна заробітна плата вважається адекватною, якщо вона є справедливою щодо розподілу заробітної плати та якщо вона забезпечує гідний рівень життя для працівників на основі трудових відносин повний робочий день. Адекватність законодавчо встановленої мінімальної заробітної плати визначається та оцінюється кожною державою-членом з огляду на її національні соціально-економічні умови, включаючи зростання зайнятості, конкурентоспроможність та регіональний галузевий розвиток. З метою такого визначення держави-члени повинні брати до уваги купівельну спроможність, довгострокові національні рівні продуктивності та розвиток, а також рівні, розподіл та зростання заробітної плати.

При цьому індикатором оцінки адекватності мінімальної заробітної плати пропонується використовувати середню заробітну плату, з якою співвідношення мінімальної зарплати має становити 50%-60%.

За розрахунками Мінекономіки **величина очікуваної середньої заробітної плати за підсумками 2024 року становитиме 20 581 грн, тоді як запропонований на 2025 рік розмір мінімальної заробітної плати становитиме лише 38,9% від цієї величини. На кінець наступного року співвідношення мінімальної зарплати до середньої значно зменшиться і становитиме 32,8% (8 000 грн до 24 389 грн).**

4. Статтею 35 проєкту пропонується установити, що обчислення **індексу споживчих цін для індексації грошових доходів населення** провадиться наростаючим підсумком, починаючи з січня 2025 року, який приймається за 1 або 100 відсотків. Сума індексації, яка склалася у грудні 2024 року, у січні 2025 року не нараховується.

Зауважимо, що Закон України «Про індексацію грошових доходів населення» визначає правові, економічні та організаційні основи підтримання купівельної спроможності населення України в умовах зростання цін з метою

дотримання встановлених Конституцією України гарантій щодо забезпечення достатнього життєвого рівня населення України.

Відтак, неврахування рівня індексу споживчих цін за попередні роки під час обрахунку індексації грошових доходів населення в умовах воєнного стану в країні, коли постійно відбувається реальне і суттєве здорожчання споживчих товарів і послуг, не сприятиме покращенню ситуації на споживчому ринку, особливо на фоні «замороження» державних соціальних стандартів і гарантій, суттєвого зростання рівня безробіття, скорочення реальної заробітної плати та значної зовнішньої міграції громадян України. Як наслідок, відсутність належного обсягу споживчого попиту не сприятиме відновленню економіки країни та зростанню ВВП.

Щодо соціального захисту населення України

Рахункова палата України за результатами розгляду проєкту Державного бюджету України на 2025 рік **звертає увагу членів Комітету на тенденцію зменшення видатків на соціальну сферу у 2025 році.**

Так, Міністерству соціальної політики України проєктом Закону як головному розпоряднику бюджетних коштів передбачено видатки у сумі **420,7 млрд грн**, що становить **89,4 відс. плану 2024 року** та 92,8 відс. факту 2023 року у т. ч. для реалізації бюджетних програм у сфері соціального захисту населення через:

апарат Міністерства (12 бюджетних програм) – 133,0 млрд грн (з них 1,2 млрд грн за рахунок спеціального фонду державного бюджету), що **на 6,0 відс. менше** затверджених на 2024 рік бюджетних призначень з урахуванням внесених змін і **на 24,4 відс. менше видатків 2023 року (зменшено на 44 млрд грн).** При цьому у проєкті Закону, порівняно з 2024 роком, кількість бюджетних програм в апараті Мінсоцполітики не змінилася.

Вилучено лише програму, що передбачала **підвищення кваліфікації фахівців із соціальної роботи.** У 2023–2024 роках на зазначені цілі планувалися незначні суми видатків (645,1 і 694,0 тис грн), хоча такі заходи є актуальними з огляду на плінність кадрів у системі, високу завантаженість та постійну зміну нормативної бази. Рахункова палата за результатами здійснення аудитів неодноразово звертала увагу на низьку кваліфікацію фахівців у регіонах.

За більшістю бюджетних програм апарату Мінсоцполітики видатки заплановані на рівні 2024 року із незначними відхиленнями. При цьому **удвічі збільшено** обсяги видатків на **створення і програмно-технічне забезпечення** системи інформаційно-аналітичної підтримки у соціальній сфері до 145,3 проти 70,7 млн грн у 2024 р., хоча фактично за результатами восьми місяців 2024 р. на цю мету витрачено лише **52,5 відсотка (37,1 млн грн).** Також **збільшено у 1,4 раза (на 132,5 млн грн) видатки на оздоровлення та відпочинок дітей, що потребують особливої уваги, і становлять 449 млн грн.**

Слід зазначити, що за запровадженою у 2024 році **бюджетною програмою «Розвиток системи соціальних послуг»** відбулося **збільшення обсягу видатків з 1 028,7 до 1 254,5 млн грн.** Як впливає із пояснювальної записки до проєкту Державного бюджету України на 2025 рік, ці видатки передбачається здійснити на реалізацію у 2025 році 5 проєктів щодо:

запровадження договірних форм надання соціальних послуг та соціальної послуги соціального супроводу військовослужбовців та членів їх сімей у військових частинах (підрозділах) Збройних Сил України;

запровадження комплексної соціальної послуги формування життєстійкості;

надання в закладах охорони здоров'я, які належать до сфери управління Мінсоцполітики, окремих соціальних послуг деяким категоріям осіб, які перебувають у складних життєвих обставинах;

надання внутрішньо переміщеним особам похилого віку, особам з інвалідністю соціальних послуг стаціонарного догляду, підтриманого проживання за принципом «гроші ходять за людиною».

Національній соціальній сервісній службі України обсяги бюджетних призначень на утримання (136,3 млн грн) зменшено, порівняно з планом 2024 роком, на 9,1 відсотка.

На Нацсоцслужбу покладено функції контролю за впровадженням реформи деінституціалізації, яка забезпечує кожній дитині право на виховання в сім'ї, шляхом активного розвитку системи опіки, дитячих будинків сімейного типу, прийомних сімей та патронатного виховання. Водночас Нацсоцслужба впроваджує інноваційні цифрові рішення, такі як інтерактивні карти (дашборди) для моніторингу дотримання прав дітей у реальному часі також працівники Нацсоцслужби здійснюють методичний супровід та навчання працівників галузевих підрозділів підвищуючи їх професійний рівень.

Державній службі України у справах дітей, яка розпочала свою роботу у 2024 році, обсяги бюджетних призначень на утримання у 2025 році, порівняно з планом 2024 року, **зменшено на 1,6 відсотка і становлять 44,2 млн грн.** Разом з тим, у зв'язку з незаповненістю штатних посад, за результатами восьми місяців 2024 року рівень виконання становив лише 23,4 відсотка.

Видатки у проєкті Державного бюджету на 2025 для **реалізації бюджетних програм передбачено «Соціальний захист дітей та сім'ї»**, зокрема, для надання при народженні дитини одноразової натуральної допомоги «пакунок малюка» та відшкодування вартості послуги з догляду за дитиною до трьох років «муніципальна няня» **у сумі 27 439,2 млн грн.**

Прогнозована кількість отримувачів допомоги, за напрямками використання бюджетних коштів:

- на надання при народженні дитини одноразової натуральної допомоги «пакунок малюка», виплата грошової компенсації вартості одноразової натуральної допомоги «пакунок малюка» - у кількості 227 868 осіб;

- на відшкодування вартості послуги з догляду за дитиною до трьох років «муніципальна няня» – у кількості 31 360 осіб.

Для виконання покладених на Державну службу України у справах дітей функцій вбачається необхідність **додатково забезпечити** за бюджетною програмою 2504010 «Керівництво та управління у сфері усиновлення та захисту прав дітей» кошторисні призначення на 2025 рік **в сумі 111 383,2 тис грн.**

Щодо пенсійного забезпечення та видатків Пенсійного фонду України

1. Проектом Державного бюджету України на 2025 рік передбачено **видатки для Пенсійного фонду України:**

за бюджетною програмою **2506080** «Фінансове забезпечення виплати пенсій, надбавок та підвищень до пенсій, призначених за пенсійними програмами, та дефіциту коштів Пенсійного фонду» в обсязі **232 926,2 млн грн** (загальний фонд) та **5 000,0 млн грн** (спеціальний фонд). Загальна сума **237 926,2 млн грн;**

за бюджетною програмою 2506110 «Виплата житлових субсидій та пільг громадянам на оплату житлово-комунальних послуг, придбання твердого та рідкого пічного побутового палива і скрапленого газу» в обсязі **42 320,7 млн грн** для надання державної підтримки **2,8 млн** домогосподарствам, що **менше на 7 587,6 млн грн,** у порівнянні з минулим роком (на 2024 рік було передбачено **49 908,3 млн грн**, для надання державної підтримки **3,2 млн** домогосподарств).

Обсяг трансферту Пенсійному фонду України з Державного бюджету за бюджетною програмою **2506080** на фінансове забезпечення виплати пенсій у порівнянні із минулим роком (**271 859,8 млн грн** у 2024 році) **зменшився на 34 млрд грн,** а за бюджетною програмою 2506110 на виплату **житлових субсидій та пільг** (**49 908,3 млн грн** у 2024 році) **зменшився на 7,6 млрд грн.**

Як зазначає Кабінет Міністрів України на зменшення обсягу трансферту Пенсійному фонду України у 2025 році вплинуло:

- бездефіцитність 2-й рік поспіль бюджету Пенсійного фонду України та збереження на рівні 2024 року соціальних стандартів (зокрема, мінімального розміру пенсії);

- збільшення надходжень від сплати єдиного соціального внеску з **548,2 млрд грн** до **589,9 млрд грн** (+ **41,7 млрд грн** у порівнянні із 2024 роком, з них до Пенсійного фонду України буде спрямовано **40,5 млрд грн**);

відновлення сплати єдиного соціального внеску окремим категоріям платників та надходження від АТ «Ощадбанк».

На думку Кабінету Міністрів України, передбачений обсяг видатків на пенсійне забезпечення дозволить профінансувати виплату пенсій, доплат та підвищень до пенсій, які відповідно до чинного законодавства фінансуються за рахунок бюджетних коштів, а також здійснити щорічну індексацію пенсій.

Водночас, Рахункова палата звертає увагу на **незатвердження на даний час Кабінетом Міністрів України бюджету Пенсійного фонду України** на 2024 рік, що має певний негативний вплив на його функціонування та фінансову стабільність, зокрема:

унеможлиблює оцінку достатності обсягу бюджетних призначень за КПКВК 2506080 як на поточний 2024 рік (**271,9 млрд грн**), так і прогнозний 2025 рік (**237,9 млрд грн**), що спрямовуються Пенсійному фонду для виплати пенсій;

ускладнює здійснення видатків на виконання **судових рішень**, виплати внутрішньо переміщеним особам, унеможлиблює модернізацію інформаційної системи тощо, а також призводить до великої кількості звернень громадян щодо прискорення затвердження бюджету.

Однією із причин незатвердження бюджету Пенсійного фонду України на 2024 рік є нестабільність та непередбачуваність економічного розвитку країни в умовах воєнного стану, зокрема наявність в окремих періодах I півріччя 2024 року тенденцій до зменшення надходжень від єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування, що ускладнює забезпечення планових доходів і видатків бюджету.

Результати порівняння Рахунковою палатою показників проєктів бюджетів Пенсійного фонду України на 2024 і 2025 роки засвідчили зменшення як показників дохідної, так і видаткової частин.

Загальний прогнозний обсяг доходів проєкту бюджету Пенсійного фонду України на 2025 рік визначений у сумі **861,5 млрд грн**, що **на 1,6 % менше їх прогнозного обсягу 2024 року (875,6 млрд грн)**.

Загальна сума видатків проєкту бюджету Пенсійного фонду України на 2025 рік визначена на рівні **861,5 млрд грн**, або **на 1,2 % менше їх прогнозного обсягу на 2024 рік (872,2 млрд грн)**.

При цьому, на відміну від проєкту бюджету Пенсійного фонду України на 2024 рік, на початок та кінець 2025 року не прогнозуються залишки коштів на його рахунках. Це свідчить про високі ризики втрати власних надходжень Пенсійного фонду України.

Крім того, для забезпечення своєчасної виплати пенсій та з метою підтримки оперативної фінансової спроможності бюджету Пенсійного фонду України постійно залучаються позики з єдиного казначейського рахунка. На 01.01.2024 **обсяг непогашеної простроченої заборгованості Пенсійного фонду України за позиками минулих років з єдиного казначейського рахунка становив 11,3 млрд грн та протягом січня – липня не змінився**. Відповідно до частини п'ятої статті 43 Бюджетного кодексу України надання таких позик має здійснюватися на умовах їх повернення до кінця поточного бюджетного періоду, але коштів на їх погашення не передбачено.

У 2024 році при виконанні бюджету Пенсійного фонду України також виникли фіскальні ризики, пов'язані із невиконанням планових показників власних надходжень Пенсійного фонду України в частині недонадходження суми ЄСВ, розподіленої на загальнообов'язкове державне пенсійне

страхування, внаслідок зниження рівня платоспроможності, в т.ч. підприємств, установ, організацій у частині сплати обов'язкових страхових платежів у зв'язку із зменшенням доходів, припиненням діяльності внаслідок військової агресії Російської Федерації, проведенням бойових дій та введенням воєнного стану на території України; зменшення чисельності найманих працівників, недосягнення запланованих темпів росту фонду оплати праці; зростання заборгованості зі сплати ЄСВ та з інших обов'язкових платежів до Пенсійного фонду України (на 01.08.2024 - **50,9 млрд грн** (майже 58,9% - це борги підприємств, які перебувають у різних процедурах банкрутства, та платників, у яких немає активів для звернення стягнення), з якої **20,4 млрд грн** – зі сплати ЄСВ та **30,0 млрд грн** - з відшкодування пільгових пенсій) тощо. За цих умов є висока ймовірність виникнення подібних ризиків у 2025 році.

Також наявний великий ризик недостатності обсягу бюджетних призначень за КПКВК 2506080, обсяг видатків зменшується. Це створює високі ризики виникнення тимчасових касових розривів на виплату пенсій у 2025 році.

Все зазначене вище свідчить про високі ризики незабезпечення стійкості бюджету Пенсійного фонду України у 2025 році.

Слід також зазначити, що з приводу, зокрема, **зменшення видатків на забезпечення бюджетної програми за КПКВК 2506110 на виплату житлових субсидій та пільг** Уповноважений Верховної Ради України з прав людини зауважує, що з огляду на наведені в пояснювальній записці до проекту Закону обґрунтування показників видатків Державного бюджету України на 2025 рік неможливо зробити однозначний висновок, що видатків достатньо для покриття передбачених діючим законодавством гарантій за напрямами спрямування, визначеними бюджетними програмами. Відтак доцільно висловити застереження щодо недопущення ситуацій невідповідності обсягу видатків для тих чи інших соціально незахищених категорій населення фактичним потребам.

2. Також у проєкті Державного бюджету України на 2025 рік пропонується перерахувати до спеціального фонду державного бюджету **не менше 95 % залишку коштів Фонду загальнообов'язкового державного соціального страхування України на випадок безробіття**, що утворився на 1 січня 2025 року за рахунок надходжень єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування, **спрямувавши їх на фінансове забезпечення виплати пенсій** (стаття 33 проєкту).

За оперативними даними щодо виконання бюджету Фонду загальнообов'язкового державного соціального страхування України на випадок безробіття у 2024 році, спостерігається економія видатків на виплату допомоги по безробіттю внаслідок запроваджених на час воєнного стану обмежень у строках та розмірах допомоги по безробіттю, а також у зв'язку зі зменшенням чисельності зареєстрованих безробітних громадян. У зв'язку з

цим за прогнозними розрахунками очікуваний залишок коштів Фонду на кінець поточного року становитиме більше **5,0 млрд грн.**

3. Відповідно до статті 39 законопроекту запропоновано **передати до солідарної системи покриття видатків на виплату пенсій** особам, яким пенсія призначена відповідно до Закону України «Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб» після 1 жовтня 2011 року та які мають право на пенсію відповідно до Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування», **у розмірі трьох прожиткових мінімумів** для осіб, які втратили працездатність.

Очікувана економія коштів Державного бюджету України на 2025 рік - **18,6 млрд грн.**

Водночас слід зауважити, що відповідно до пункту 13 розділу XV «Прикінцеві положення» Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» порядок фінансування пенсій, призначених відповідно до Закону України «Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб», встановлюється зазначеним законом.

При цьому, згідно із статтею 7 Закону України «Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб» за рахунок коштів державного бюджету фінансується різниця між розміром пенсії, на який особа має право відповідно до цього Закону і розміром пенсії із солідарної системи відповідно до Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування», яка визначається в порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

Враховуючи викладене, запропоноване у законопроекті визначення джерел фінансування військових пенсій потребує узгодження та унормування у зазначених законах, якими регулюються питання пенсійного забезпечення військовослужбовців.

Необхідно також зауважити, що чинне пенсійне законодавство передбачає розмежування джерел фінансування пенсійних виплат за різними пенсійними програмами між коштами Пенсійного фонду України та коштами державного бюджету.

Зокрема, різниця між розміром пенсії, на який має право особа відповідно до законів України «Про державну службу», «Про службу в органах місцевого самоврядування», «Про статус народного депутата України», «Про наукову і науково-технічну діяльність», «Про прокуратуру», «Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб», та розміром пенсії із солідарної системи відповідно має фінансуватися за рахунок коштів державного бюджету.

Водночас, запропонована у статті 39 законопроекту зміна у порядку розмежування джерел фінансування пенсійних виплат стосуватиметься лише пенсій, призначених відповідно до Закону України «Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб», і виключно тих пенсій, які призначені після 1 жовтня 2011 року.

При цьому, Урядом не розроблено єдиного нормативно-правового акту щодо Порядку визначення різниці між розмірами пенсій, призначених за окремими пенсійними програмами, і розміром пенсії із солідарної системи відповідно до Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування», та визначення джерел фінансування за кожною окремою програмою у бюджеті Пенсійного фонду України на відповідний рік.

4. Слід зазначити, що проєкт Державного бюджету України на 2025 рік (стаття 41) встановлює **перерахування акціонерним товариством «Державний ощадний банк України» до Пенсійного фонду України залишку коштів, який утворився станом на 1 січня 2025 року на рахунках внутрішньо переміщених осіб, відкритих для виплати пенсій (щомісячного довічного грошового утримання), рух за якими не здійснювався більше одного року, а також осіб, які не пройшли фізичну ідентифікацію** відповідно до законодавства.

У разі звернення до АТ «Ощадбанк»/Пенсійного фонду України пенсіонерів, кошти на виплату пенсій яких повернуто Пенсійному фонду України, відновлення та виплата їм пенсій здійснюється у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

Орієнтовний залишок коштів на рахунках пенсіонерів - **10,0 млрд грн.** Водночас, такий захід не призведе до вилучення пенсій у пенсіонерів, а лише буде змінено місце зберігання цих коштів.

На думку членів Комітету, доцільно розглянути питання щодо запровадження процедури **щорічного конкурсного відбору банків України**, які залучатимуться до касового обслуговування розпорядників і одержувачів коштів Пенсійного фонду. Це дасть можливість при обранні банку змінювати умови обслуговування, зокрема передбачити повернення Пенсійному фонду відсотку прибутку, отриманого за обслуговування банківських рахунків пенсіонерів. Народні депутати України також запропонували один із можливих варіантів – **створити окремий державний банк Пенсійного фонду України**, з тим щоб Пенсійний фонд мав можливість розпоряджатися інвестиційним доходом, оперувати прибутком банку тощо.

5. Необхідно також зазначити, що пункт 6 Розділу «Прикінцеві положення» проєкту Закону України «Про Державний бюджет України на 2025 рік» встановлює, що у 2025 році **норми законів України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування», «Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб», «Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи» стосовно проведення щорічної індексації пенсій, призначених відповідно до цих законів, та перерахунку пенсій працюючим пенсіонерам тощо, а також норми Закону України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування» стосовно щорічного перерахування щомісячних страхових виплат тощо, застосовуються у порядку та розмірах, встановлених Кабінетом Міністрів України.**

Очікувана економія коштів Державного бюджету України біля **1,67 млрд грн.**

6. Відповідно до пункту 22 Розділу «Прикінцеві положення» законопроекту Кабінету Міністрів України доручено **переглянути структуру бюджету Пенсійного фонду України** та доповнити її напрямками щодо здійснення видатків на виплату ретроспективних судових рішень та **на виплату перерахованих пенсій за рішеннями суддів у розрізі джерел їх виплати**, що сприятиме прозорому визначенню видатків Державного бюджету України та бюджету Пенсійного фонду України на виконання судових рішень з питань пенсійного забезпечення.

Разом з тим, на думку Рахункової палати, ймовірність зростання обсягу зобов'язань Пенсійного фонду України, пов'язаних із прийняттям судових рішень з питань пенсійного забезпечення є високою.

За даними Пенсійного фонду України, станом на 01.08.2024 обліковується **647,5 тис** рішень суду, виданих або ухвалених після набрання чинності Законом України «Про гарантії держави щодо виконання судових рішень», на виконання яких за рахунок коштів державного бюджету необхідно виплатити **74,0 млрд грн.**

Водночас, видатки на забезпечення виконання рішень суду, як і впродовж п'яти років, плануються у незмінних сумах – **100 млн грн**, яких, враховуючи стан з невиконанням рішень судів різних інстанцій щодо соціальних виплат населенню, недостатньо. Якщо взяти до уваги обсяги непогашеної заборгованості Пенсійного фонду України, при щорічному спрямуванні на цю мету **360 млн грн** за КПКВК 2506080 за подібних умов знадобиться 200 років.

Необхідно зауважити, що **забезпечення обсягу видатків на виконання судових рішень безпосередньо впливатиме на збільшення видаткової частини Державного бюджету України**, що в умовах воєнного стану та спрямування основних обсягів видатків на забезпечення обороноздатності країни, може призвести до розбалансування бюджету і створення передумов, коли базові потреби держава не зможе профінансувати.

Враховуючи викладене, Комітет вважає, що має бути досягнуто справедливий баланс між вимогами суспільного інтересу та захистом судових прав заявників у сфері пенсійних та соціальних виплат, з урахуванням фінансових можливостей держави та збалансування додаткових видатків з наявними бюджетними ресурсами, а також забезпечення своєчасного та у повному обсязі фінансування уже прийнятих рішень щодо соціального захисту населення.

Комітет вважає необхідним обговорення питання **призупинення на період воєнного стану погашення заборгованості за рішеннями судів за рахунок коштів Державного бюджету України з метою забезпечення співрозмірного балансу видатків і доходів Державного бюджету та недопущення накладання додаткових обтяжень на населення.**

7. З метою забезпечення стабільного функціонування Пенсійного фонду України в умовах воєнного стану пункт 17 Розділу «Прикінцеві положення» законопроекту встановлює, що у 2025 році **оплата праці державних службовців Пенсійного фонду України, здійснюється на основі класифікації посад за окремою схемою посадових окладів, затвердженою Кабінетом Міністрів України.**

Щодо виплати житлових субсидій та пільг громадянам на оплату житлово-комунальних послуг, придбання твердого та рідкого пічного побутового палива і скрапленого газу

У проєкті Державного бюджету України на 2025 рік за бюджетною програмою КПКВК 2506110 на виплату житлових субсидій та пільг громадянам на оплату житлово-комунальних послуг, придбання твердого та рідкого пічного побутового палива і скрапленого газу передбачено **42 320,7 млн грн** для надання державної підтримки **2,8 млн** домогосподарствам, що менше на **7 587,6 млн грн**, у порівнянні з минулим роком (на 2024 рік було передбачено **49 908,3 млн грн**, для надання державної підтримки **3,2 млн** домогосподарств).

Цей обсяг визначено Міністерством соціальної політики України на підставі очікуваного контингенту отримувачів за результатами здійснених заходів щодо підвищення адресності та вдосконалення системи житлових субсидій шляхом уточнення критеріїв оцінки фінансово-майнового стану, припинення виплат особам, які перебувають за кордоном або проживають на тимчасово окупованих територіях, забезпечення механізму проведення щомісячної верифікації виплат тощо.

Щодо сплати єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування

Стаття 40 проєкту передбачає з 1 січня 2025 року підвищення розміру **максимальної величини бази нарахування єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування** (максимальної суми доходу застрахованої особи на місяць, на яку нараховується єдиний внесок) з **15 до 20 розмірів мінімальної заробітної плати.**

Додаткові надходження до бюджетів фондів соціального та пенсійного страхування за розрахунками Міністерства соціальної політики України становитимуть близько **3,3 млрд грн.**

Крім того, згідно із абзацом тридцять п'ятим пункту 3 Розділу «Прикінцеві положення» законопроекту у 2025 році **відновлюється сплата єдиного соціального внеску для осіб, яким на час воєнного стану було надано право його не нараховувати та не сплачувати, зокрема, фізичних осіб - підприємців (у тому числі тих, які обрали спрощену систему**

оподаткування), осіб, які провадять незалежну професійну діяльність та членів фермерського господарства.

Втрати доходів внаслідок скасування обов'язку сплати єдиного соціального внеску у 2023 році становили **5,5 млрд грн**.

Щодо коштів Фонду загальнообов'язкового державного соціального страхування України на випадок безробіття

Загальна сума доходів проєкту бюджету Фонду загальнообов'язкового державного соціального страхування України на випадок безробіття на 2025 рік визначена на рівні **21 874,3 млрд грн**, або на 19 відсотків менше їх прогнозного обсягу на 2024 рік (26 988,0 млрд грн).

Загальна сума видатків проєкту бюджету Фонду загальнообов'язкового державного соціального страхування України на випадок безробіття на 2025 рік визначена майже на рівні минулого року **16 874,3 млрд грн** (16 988,0 млрд грн - 2024 рік).

Постановою правління Фонду загальнообов'язкового державного соціального страхування на випадок безробіття від 19.09.2024 № 74 прийнято рішення про підвищення з **01 жовтня 2024 року мінімальних розмірів допомоги по безробіттю до 3 600 грн** для застрахованих осіб та внутрішньо переміщених осіб, які не мають документів про страховий стаж.

Водночас, **мінімальний розмір допомоги по безробіттю для молоді без страхового стажу та осіб, звільнених за окремими статтями щодо порушення трудового законодавства залишився незмінним - 1 500 грн**.

Виплата допомоги по безробіттю з урахуванням підвищення мінімальних розмірів допомоги буде здійснюватися за рахунок коштів, передбачених у проєкті бюджету Фонду на 2025 рік на матеріальне забезпечення на випадок безробіття.

При цьому **залишок коштів Фонду на початок 2025 року 5 057,5 млрд грн**, які пропонується передати до спеціального фонду Державного бюджету як джерело фінансового забезпечення видатків Пенсійного фонду України.

Разом з тим, у статті 38 проєкту Державного бюджету України на 2025 рік пропонується визначити, що «залишок коштів, джерелом формування яких були перераховані Фондом загальнообов'язкового державного соціального страхування України на випадок безробіття кошти відповідно до статті 37 Закону України «Про Державний бюджет України на 2024 рік» та не використаний у 2024 році, зберігається на рахунках спеціального фонду державного бюджету та розподіляється за рішенням Кабінету Міністрів України (з відкриттям у разі потреби нових бюджетних програм для Міністерства економіки України) і спрямовується на часткову компенсацію вартості сільськогосподарської техніки та обладнання вітчизняного виробництва, державне стимулювання створення індустріальних парків, забезпечення державної підтримки реалізації інвестиційних проєктів із значними інвестиціями, компенсацію витрат за гуманітарне розмінування

земель сільськогосподарського призначення, підтримку внутрішнього попиту на вітчизняні товари та послуги».

Проте, проєкт Державного бюджету України на 2025 рік, і пояснювальна записка до нього не містять посилань на нормативно-правові акти, на підставі яких кошти Фонду загальнообов'язкового державного соціального страхування України на випадок безробіття, які відповідно до статті 37 Закону України «Про Державний бюджет України на 2024 рік» були зараховані **як виняток у 2024 році** до спеціального фонду, мають бути зараховані до Державного бюджету України на 2025 рік.

Слід зазначити, що єдиний внесок, це консолідований страховий внесок, збір і перерозподіл якого здійснюється з метою забезпечення фінансування страхових виплат і надання соціальних послуг у системі загальнообов'язкового державного страхування, яка охоплює пенсійне страхування, страхування з тимчасової непрацездатності, від нещасного випадку на виробництві та на випадок безробіття. Бюджетним законодавством кошти фондів загальнообов'язкового соціального страхування не віднесено до джерел формування державного бюджету.

Крім того, у положеннях Бюджетного кодексу України відсутні норми щодо порядку взаєморозрахунків з системою загальнообов'язкового державного соціального страхування, про що Комітет неодноразово звертав увагу.

Також потребують роз'яснення, у розумінні статті 38 проєкту Закону України «Про Державний бюджет України на 2025 рік», окремі її норми, зокрема:

«залишок коштів», як він визначається та за який звітний період;

доцільність делегування Кабінету Міністрів України повноважень **самостійно визначати напрямки і строки використання зазначених «залишків коштів»** без визначення щомісячних або щоквартальних показників досягнень, доступних для внутрішнього та зовнішнього аналізу.

Звертаємо увагу на те, що незважаючи на системність вжиття зазначених заходів, Уряд в статті 38 проєкту **викладає норми у значенні «як виняток», що в свою чергу,** можна розглядати як відхилення від вимог Бюджетного кодексу України, що потребує відповідних змін та доповнень до Бюджетного кодексу України, які **Урядом не запропоновані.**

Слід зауважити також, що відповідно до частини двадцять восьмої статті 8 Закону України «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування» **Кабінет Міністрів України за погодженням зі сторонами соціального діалогу** може внести зміни до постанови від 26 листопада 2014 року № 675 та **збільшити частку єдиного внеску, що спрямовується на загальнообов'язкове державне пенсійне страхування, за рахунок зменшення частки цього внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття.**

Прийняте рішення дозволить Пенсійному фонду України забезпечити виконання завдань, покладених на нього.

Щодо зайнятості населення

Відповідно до пояснювальної записки до проєкту Закону України про Державний бюджет України на 2025 рік прогнозовані показники рівня безробіття населення у віці 15 – 70 років, визначені за методологією Міжнародної організації праці (МОП), передбачають зменшення рівня безробіття. Поступова адаптація виробників до нових умов діяльності, підвищення економічної активності та збільшення робочих місць, у тому числі за рахунок більшого залучення жінок, стане додатковим чинником відновлення споживчого попиту та сприятиме поступовому зменшенню рівня безробіття у 2025 році до 17,7 відсотка.

Щодо одноразової грошової допомоги за шкоду життю та здоров'ю, завдану працівникам об'єктів критичної інфраструктури, державним службовцям, посадовим особам місцевого самоврядування внаслідок військової агресії Російської Федерації проти України

У 2025 році за бюджетною програмою КПКВК **2501250 «Виплата особам, які мають особливі та особливі трудові заслуги перед Батьківщиною або за роботу в спеціальних умовах»** Міністерству соціальної політики України з державного бюджету передбачено кошти у сумі **1 709,3 млн грн** для забезпечення виплат особам, які мають особливі та особливі трудові заслуги перед Батьківщиною або за роботу в спеціальних умовах, в тому числі **одноразової грошової допомоги за шкоду життю та здоров'ю, завдану працівникам об'єктів критичної інфраструктури, державним службовцям, посадовим особам місцевого самоврядування внаслідок військової агресії Російської Федерації проти України.**

Ці виплати передбачені Законом України «Про одноразову грошову допомогу за шкоду життю та здоров'ю, завдану працівникам об'єктів критичної інфраструктури, державним службовцям, посадовим особам місцевого самоврядування внаслідок військової агресії Російської Федерації проти України» від 20 березня 2023 року № 2980-IX.

Разом з тим, під час реалізації норм цього Закону виникла низка проблем, однією з яких є відсутність вичерпного переліку нормативно-правових актів, на підставі яких здійснюються одноразові виплати, що враховуються при розрахунку різниці між сумою, визначеною цим Законом, та фактично отриманою сумою одноразових виплат відповідно до інших нормативно-правових актів.

Крім того, на думку членів Комітету, розглядаючи питання щодо наявності правових підстав для визнання страховим випадком за соціальним страхуванням від нещасного випадку таких подій суспільного життя як

оголошена та неоголошена війна, терористичний акт, блокада, революція, заколот, повстання, масові заворушення, ми маємо виходити із засад розумності, виваженості та справедливості.

Відповідно до пункту 5 частини першої статті 1 Закону України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування» «нещасний випадок - обмежена в часі подія або раптовий вплив на працівника небезпечного виробничого фактора чи середовища, що сталися у процесі виконання ним трудових обов'язків, внаслідок яких заподіяно шкоду здоров'ю працівника або настала його смерть». Разом з тим, згідно з частиною четвертою статті 3 цього Закону перелік обставин, за яких настає страховий випадок, визначаються Кабінетом Міністрів України.

З 1 липня 2019 року набрала чинності постанова Кабінету Міністрів України № 337 «Про затвердження Порядку розслідування та обліку нещасних випадків, професійних захворювань та аварій на виробництві». Згідно з додатком 9 до цієї Постанови до видів подій та причин, що призвели до настання нещасного випадку, гострого професійного захворювання (отруєння), аварії віднесено «події суспільного життя (страйк, оголошена та неоголошена війна, терористичний акт, блокада, революція, заколот, повстання, масові заворушення, протиправні дії третіх осіб тощо)».

В той же час, у цих випадках немає обставин, які б могли свідчити про те, що працедавець міг вжити, але не вжив заходів з безпеки й охорони праці тощо, які б усунули ризик для життя працівника від дій російського агресора.

Отже нещасним випадком визнається подія або раптовий вплив на працівника небезпечного фактору, що знаходиться поза межами впливу працедавця.

У цьому контексті слід враховувати Директиву Ради ЄС від 12 червня 1989 року про запровадження заходів, покликаних заохочувати до покращення безпеки та охорони здоров'я працівників на роботі (89/391/ЄЕС) у держав-членів передбачено право «виключення або обмеження відповідальності працедавців у випадках, що виникають внаслідок незвичайних та непередбачуваних обставин поза межами контролю працедавця або внаслідок виняткових подій, наслідків яких було неможливо уникнути, незважаючи на ужиття всіх належних заходів».

На нашу думку, такі випадки не можуть бути віднесені до страхових випадків за соціальним страхуванням від нещасного випадку.

У зв'язку з наведеним, а також з метою забезпечення правової визначеності щодо зазначених вище ризиків (випадків), які покриваються за рахунок коштів загальнообов'язкового державного соціального страхування, Кабінет Міністрів України зобов'язаний вжити заходів щодо приведення у відповідність постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку розслідування та обліку нещасних випадків, професійних захворювань та аварій на виробництві» від 17 квітня 2019 р. № 337 до Директиви Ради ЄС від 12 червня 1989 року про запровадження заходів, покликаних заохочувати до покращення безпеки та охорони здоров'я

працівників на роботі (89/391/ЄЕС) та виправити допущену, на нашу думку, методологічну помилку віднесення вказаних подій та причин до видів подій та причин, що призвели до настання нещасного випадку у системі загальнообов'язкового державного соціального страхування.

Щодо соціальної підтримки ветеранів війни

Необхідно зазначити, що у проєкті Закону України «Про Державний бюджет України на 2025 рік» **видатки на фінансування заходів ветеранської політики планують скоротити на 57,3%:** з 13,5 млрд грн у 2024 році до 5,8 млрд грн у 2025 році.

У Законі України «Про Державний бюджет України на 2024 рік» на Міністерство у справах ветеранів було закладено 13,5 млрд грн. Зокрема: на компенсацію купівлі житла заклали 5,8 млрд грн, на впровадження інституту помічника ветерана – 3,8 млрд грн, на заходи щодо ментальної, спортивної, фізичної, психологічної реабілітації та професійної адаптації – 2,6 млрд грн, на виплату допомоги у разі загибелі чи інвалідності – майже 410 млн грн, на Український ветеранський фонд – 247,7 млн грн, на будівництво військового меморіального цвинтаря – 515,6 млн грн. За інформацією Рахункової палати України, **за шість місяців 2024 року** Міністерством використано лише 3,4 млрд грн, а рівень виконання цих програм за результатами восьми місяців 2024 року становив загалом **лише 17,7 відсотка**.

Так, видатки на заходи з формування позитивного образу ветеранів війни, заходи з ментальної, спортивної, фізичної, психологічної реабілітації та професійної адаптації – **3,7 відс.**, створення та функціонування Національного військового меморіального кладовища – **9,4 відс.**, виготовлення бланків посвідчень та нагрудних знаків, розвитку ветеранського руху, вшанування пам'яті Захисників та Захисниць України становили **2,6 відс.** від запланованих видатків. За таких умов, як вбачається із змісту пояснювальної записки, задекларований у Бюджетній декларації на 2025–2027 **перехід від пільгового пожиттєвого забезпечення** ветеранів війни, осіб, які мають особливі заслуги перед Батьківщиною, постраждалих учасників Революції Гідності, членів сімей таких осіб і членів сімей загиблих (померлих) ветеранів війни, членів сімей загиблих (померлих) Захисників і Захисниць України **до системи мотивацій і самореалізації у цивільному житті, може залишитися лише декларацією, а заявлені кошти на цю мету є резервом**.

Реально ж видатки здійснюються за трьома бюджетними програмами: утримання апарату Міністерства (58,9 відс.), функціонування Українського ветеранського фонду, у тому числі здійснення фондом заходів з підтримки проєктів (62,4 відс.), та виплата одноразової грошової допомоги в разі загибелі (смерті) або інвалідності деяких категорій осіб відповідно до Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту» (72 відс.).

У проєкті Закону України «Про Державний бюджет України на 2025 рік» для реалізації задекларованої у Бюджетній декларації на 2025–2027 роки

нової державної ветеранської політики, метою якої стане **перехід від пільгового пожиттєвого забезпечення** ветеранів війни, осіб, які мають особливі заслуги перед Батьківщиною, постраждалих учасників Революції Гідності, членів сімей таких осіб і членів сімей загиблих (померлих) ветеранів війни, членів сімей загиблих (померлих) Захисників і Захисниць України **до системи мотивацій і самореалізації у цивільному житті** шляхом створення можливостей задоволення потреб ветеранів війни, за бюджетними програмами Міністерства у справах ветеранів України **передбачені видатки в обсязі 5 783,1 млн грн** для реалізації **6 бюджетних програм** у сфері соціального захисту ветеранів за такими напрямками на:

забезпечення діяльності фахівців із супроводу ветеранів війни та демобілізованих осіб та окремі заходи з підтримки осіб, які захищали незалежність, суверенітет та територіальну цілісність України – **2 928 млн грн;**

заходи з ментальної, спортивної, фізичної, психологічної реабілітації та професійної адаптації – **1 690,8 млн грн;**

функціонування Українського ветеранського фонду, зокрема надання фінансової підтримки ветеранам та членам їх сімей для реалізації проєктів – **348,4 млн грн, що на 100,7 млн грн або 40,7 відсотків більше, ніж у 2024 році;**

виплату одноразової грошової допомоги в разі загибелі (смерті) або інвалідності деяких категорій осіб відповідно до Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту» – **518,1 млн грн, що на 108,3 млн грн або на 26,4 відсотки більше, ніж у 2024 році;**

створення та утримання Національного військового меморіального кладовища – **76,2 млн грн;**

заходи з формування позитивного образу ветеранів війни, виготовлення бланків посвідчень та нагрудних знаків, розвитку ветеранського руху, вшанування пам'яті Захисників та Захисниць України – **24,7 млн грн.**

Потребує уваги врегулювання питання щодо виплати **грошової компенсації за належні для отримання жилі приміщення для членів сімей осіб, які загинули (пропали безвісти)**, померли внаслідок поранення, контузії, каліцтва або захворювання, одержаних під час безпосередньої участі в антитерористичній операції, забезпеченні її проведення, здійсненні заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації у Донецькій та Луганській областях, забезпеченні їх здійснення, у заходах, необхідних для забезпечення оборони України, захисту безпеки населення та інтересів держави у зв'язку з військовою агресією Російської Федерації проти України, статус яким надано відповідно до пунктів 2-5 частини першої статті 10¹ Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту», передбаченої постановою Кабінету Міністрів України від 19 жовтня 2016 року № 719 «Питання забезпечення житлом деяких категорій осіб, які захищали незалежність, суверенітет та територіальну цілісність України, а також членів їх сімей». Особи, які мають

право на отримання грошової компенсації за належні для отримання жилі приміщення відповідно до цієї постанови, та яким **комісії виконавчих органів сільських, селищних, міських, районних у містах рад** щодо розгляду заяв членів сімей осіб, які загинули (пропали безвісти), померли, та осіб з інвалідністю про призначення грошової компенсації **прийняли рішення в призначенні такої компенсації у 2023-2024 роках, потребують якнайшвидшої її виплати.**

За інформацією Міністерства у справах ветеранів України додаткова потреба за бюджетними програмами КВК 151 (субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на виплату грошової компенсації для придбання житла деяким категоріям осіб) становить:

на 2025 рік – 8 454 640,5 тис грн, з них:

- за програмою 1511040 – 4 469 797,8 тис грн для виплати компенсації для придбання житла **1 742 особам** з інвалідністю I - II групи,

- за програмою 1511050 – 3 984 842,7 тис грн для виплати компенсації для придбання житла **1 553 особам** ВПО-АТО з інвалідністю внаслідок війни III групи.

Важливим елементом забезпечення соціальних гарантій для **внутрішньо переміщених осіб (ВПО), які брали безпосередню участь у захисті незалежності та територіальної цілісності України**, є виплата грошової компенсації за належні для отримання жилі приміщення, яка передбачена постановою Кабінету Міністрів України від 18 квітня 2018 року № 280 «Питання забезпечення житлом внутрішньо переміщених осіб, які захищали незалежність, суверенітет та територіальну цілісність України». Особи, які мають право на отримання грошової компенсації за належні для отримання жилі приміщення відповідно до цієї постанови, та яким комісії виконавчих органів сільських, селищних, міських, районних у містах рад щодо розгляду заяв внутрішньо переміщених осіб про призначення грошової компенсації вже **прийняли рішення в призначенні такої компенсації у 2023-2024 роках, потребують якнайшвидшої її виплати. В той же час відповідних коштів у проєкті не передбачено.**

У проєкті також **не передбачено** видатки на фінансування інституту помічника ветерана в системі переходу від військової служби до цивільного життя та окремих заходів з підтримки осіб, які захищали незалежність, суверенітет та територіальну цілісність України, що передбачено постановою Кабінету Міністрів України від 02 серпня 2024 року № 881 «Деякі питання забезпечення інституту помічника ветерана в системі переходу від військової служби до цивільного життя».

Проєктом Закону України «Про Державний бюджет України на 2025 рік» **не передбачено** додаткову потребу за бюджетною програмою 1501110 на 2025 рік у обсязі 1 876 322,3 тис грн (з них капітальні видатки – 1 841 553,4 тис грн), яка обумовлена необхідністю забезпечення будівництва та повноцінного функціонування Національного військового меморіального кладовища.

У 2025 році додаткова потреба за КЕКВ 3122 «Капітальне будівництво (придбання) інших об'єктів» становить 1 822 504,6 тис грн, з них на проєктування 3-ої черги будівництва – 24 579,4 тис грн, на завершення будівництва 1 черги – 1 711 775,5 тис грн, часткове будівництво 1 пускового комплексу 2 черги – 86 149,7 тис грн.

У 2025 році додаткова потреба за КЕКВ 2110 «Оплата праці» становить 23 911,5 тис грн.

На грудень 2024 року заплановано введення в експлуатацію 1-ої черги будівництва НВМК (сектори поховань, адміністративна будівля, каплиця, будинок трауру, ангар, котельня, господарська будівля, будівля пункту охорони, артезіанські свердловини, насосні станції, локальні очисні споруди, інженерні мережі тощо).

У зв'язку з введенням в експлуатацію зазначених споруд та необхідністю їх обслуговування, на 2025 рік заплановано збільшення штату працівників державної установи «Національне військове меморіальне кладовище» з 20 до 100 осіб.

На виконання статті 3¹ Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту» та постанови Кабінету Міністрів України від 14.08.2019 № 700 «Про Єдиний державний реєстр ветеранів війни» **існує нагальна потреба у додаткових коштах на 2025-2027 роки за КЕКВ 3110 «Придбання обладнання і предметів довгострокового користування» у обсязі 47 680,0 тис грн щорічно на забезпечення розвитку ІТ інфраструктури** Мінветеранів, зокрема придбання серверного обладнання з невід'ємним програмним забезпеченням, мережевого та комутаційного обладнання, яке забезпечить потужність та надійність для обробки великого обсягу даних Міністерства, високу пропускну здатність та швидкість передачі даних, захист від несанкціонованого доступу та витоку конфіденційних даних, що критично важливо для Мінветеранів.

Також, Мінветеранів з 2025 року пропонує запровадження нової бюджетної програми **«Надання пільгового довгострокового державного кредиту деяким категоріям ветеранів війни та членів сімей загиблих (померлих) ветеранів війни на придбання житла»**.

В рамках цієї бюджетною програми пропонується надання пільгового довгострокового державного кредиту строком на 20 років на придбання житла ветеранам війни. Для позичальників відсоткова ставка за користування такими кредитами встановлюється у розмірі 3% річних.

Орієнтовний обсяг фінансування за цією бюджетною програмою на 2025 рік становить 3 396 210,0 тис грн для 1 000 осіб.

Звертаємо також увагу, що у Додатку № 3 до проєкту Закону України «Про Державний бюджет України на 2025 рік» окремим рядком передбачено фінансування за бюджетною програмою «Функціонування Українського ветеранського фонду, у тому числі здійснення фондом заходів з підтримки проєктів» (КПКВК 1501090).

На думку членів Комітету, потребує додаткового вивчення питання надання переваги фінансуванню саме Українського ветеранського фонду, з огляду на існування багатьох інших громадських організацій з відповідним досвідом роботи з ветеранськими проектами та авторитетом серед ветеранської спільноти.

Щодо соціального захисту осіб з інвалідністю з числа ветеранів війни

Видатки на соціальний захист осіб з інвалідністю з числа ветеранів війни враховано у повній потребі, заявленій Мінсоцполітики, у обсязі **6 706,6 млн грн**

Із зазначеного обсягу видатків на забезпечення протезно-ортопедичними виробами підвищеної функціональності за новітніми технологіями та допоміжними засобами реабілітації (технічними та іншими засобами реабілітації, зокрема крісла колісні, засоби реабілітації, ортопедичне взуття, спеціальні засоби для спілкування та орієнтування тощо) спрямовано **5 649 млн грн** Це дозволить забезпечити протезно-ортопедичними виробами підвищеної функціональності **2,3** тис військовослужбовців, близько **623** тис осіб допоміжними засобами реабілітації та **50,4** тис дітей з інвалідністю реабілітаційними заходами.

Щодо соціального захисту осіб з інвалідністю

У проєкті Державного бюджету України на 2025 рік Міністерству соціальної політики України передбачено видатки за бюджетною програмою КПКВК 2501530 соціальний захист громадян, які потрапили у складні життєві обставини у розмірі **80 801,4 млн грн**.

Це дозволить здійснити виплати, зокрема:

470,4 тис отримувачам державної соціальної допомоги особам з інвалідністю з дитинства та дітям з інвалідністю;

220,3 тис осіб, які не мають права на пенсію, та особам з інвалідністю,

64,4 тис осіб, які проживають разом з особою з інвалідністю I чи II групи внаслідок психічного розладу, які за висновком лікарської комісії медичного закладу потребує постійного стороннього догляду, на догляд за нею (щомісячна грошова допомога).

Видатки за бюджетною програмою **КПКВК 2507110** соціальний захист осіб з інвалідністю враховано у повній потребі, заявленій Мінсоцполітики, у обсязі **6 706,6 млн грн**, що на 278,8 млн грн більше, ніж у 2024 році.

Із зазначеного обсягу видатків на забезпечення протезно-ортопедичними виробами підвищеної функціональності за новітніми технологіями та допоміжними засобами реабілітації (технічними та іншими засобами реабілітації, зокрема крісла колісні, засоби реабілітації, ортопедичне взуття,

спеціальні засоби для спілкування та орієнтування тощо) спрямовано **5 649 млн грн**. Це дозволить забезпечити протезно-ортопедичними виробами підвищеної функціональності 2,3 тис військовослужбовців, близько 623 тис осіб допоміжними засобами реабілітації та 50,4 тис дітей з інвалідністю реабілітаційними заходами.

За інформацією яка надійшла від **Фонду соціального захисту осіб з інвалідністю** (далі – Фонд), обсяги видатків загального фонду державного бюджету, враховані в вищезазначеному законопроекті, за бюджетною програмою **КПКВК 2507040 у розмірі 200,9 млн грн**, ставлять під загрозу забезпечення виконання Фондом покладених функцій.

Штатна чисельність Фонду на 2024 рік (станом на 01.01.2024) становила 506 одиниць, з яких 84 одиниці – працівники Центрального апарату і 422 одиниці – працівники територіальних відділень.

На **КПКВК 2507040** «Забезпечення діяльності Фонду соціального захисту осіб з інвалідністю» на 2024 рік затверджено видатків на суму **200 885,9 тис грн**, у тому числі фонд оплати праці (**КЕКВ 2111**) у розмірі **145 618,0 тис грн**.

Разом з тим, у 2023-2024 роках на Фонд покладено додаткові функції щодо:

- забезпечення не рідше ніж один раз на два тижні відвідування працівниками територіальних відділень Фонду реабілітаційних закладів, що належать до сфери управління Мінсоцполітики, закладів охорони здоров'я та інших закладів, в яких особи отримують медичну або реабілітаційну допомогу після ампутацій для інформування про державну програму забезпечення допоміжними засобами реабілітації, у т.ч. протезування (постанова КМУ від 07.12.2023 № 1306);

- реалізація функції закупівля соціальних послуг в рамках експериментального проєкту із запровадження комплексної соціальної послуги з формування життєстійкості (постанова КМУ від 03.10.2023 № 1049);

- реалізація функції закупівля соціальних послуг в рамках експериментального проєкту із запровадження договірної форми надання соціальної послуги із соціального супроводу військовослужбовців та членів їх сімей у військових частинах (підрозділах) Збройних Сил (постанова КМУ від 03.10.2023 № 1050).

Окремо наголошуємо на тому, що як і у попередні роки, законопроектом пропонується на 2025 рік щодо окремих норм законодавчих актів зупинити їх дію (пункт 3 розділу "Прикінцеві положення" законопроекту) або визначити інший порядок їх регулювання чи унормувати відповідні питання в інший спосіб (статті 30, 35, 39, 40, 41, 42, пункти 6, 8, 10–18, 19, 22, 23 розділу "Прикінцеві положення" законопроекту). Це **не відповідає вимогам частини четвертої статті 153 Регламенту** (згідно з якою законопроект про державний

бюджет не може містити положень про зупинення дії чи внесення змін до законів) та суперечить численним рішенням Конституційного Суду України

Заслухавши на засіданні Комітету представників головних розпорядників бюджетних коштів щодо додаткових потреб у фінансуванні, пояснення Міністерства фінансів України **Комітет вирішив:**

1. Рекомендувати Кабінету Міністрів України:

- разом зі сторонами соціального діалогу опрацювати питання щодо доцільності внесення змін до постанови від 26 листопада 2014 року № 675 та збільшення частки єдиного внеску, що спрямовується на загальнообов'язкове державне пенсійне страхування, за рахунок зменшення частки цього внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття;

- привести у відповідність постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку розслідування та обліку нещасних випадків, професійних захворювань та аварій на виробництві» від 17 квітня 2019 року № 337 до Директиви Ради ЄС від 12 червня 1989 року про запровадження заходів, покликаних заохочувати до покращення безпеки та охорони здоров'я працівників на роботі (89/391/ЄЕС) з метою виключення з видів подій та причин, що призвели до настання нещасного випадку у системі загальнообов'язкового державного соціального страхування таких подій або раптового впливу на працівника небезпечного фактору, що знаходиться поза межами впливу працедавця;

- опрацювати можливість запровадження процедури щорічного конкурсного відбору банків України, які залучатимуться до касового обслуговування розпорядників і одержувачів коштів Пенсійного фонду або створення окремого державного банку Пенсійного фонду України;

- опрацювати зміни у структурі апарату Міністерства соціальної політики України у межах видатків державного бюджету на його утримання, запровадивши посаду юридичного радника з метою представництва та захисту інтересів держави у судових органах щодо пенсійних та соціальних виплат;

- підготувати та затвердити єдиний нормативно-правовий акт щодо Порядку визначення різниці між розмірами пенсій, призначених за окремими пенсійними програмами, і розміром пенсії із солідарної системи відповідно до Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування», та визначити джерела фінансування за кожною окремою програмою у бюджеті Пенсійного фонду України на відповідний рік;

- розробити та затвердити механізм обліку та верифікації обсягу боргових зобов'язань за рішеннями Конституційного суду України, національних та міжнародних судів, з метою визначення порядку їх виконання після припинення чи скасування воєнного стану;

- розглянути можливість запровадження сталого механізму фінансування Українського ветеранського фонду, зокрема опрацювання механізму залучення пожертвувань, благодійних внесків, коштів меценатів, грантів тощо (endowment).

- прирівняти умови оплати праці керівних працівників та інших спеціалістів Пенсійного фонду України до умов оплати праці керівних працівників і спеціалістів Державної казначейської служби України;

- інформувати Комітет Верховної Ради України з питань соціальної політики та захисту прав ветеранів про стан виконання Плану заходів з реалізації Національної стратегії розв'язання проблеми невиконання рішень судів, боржниками за якими є державний орган або державне підприємство, установа, організація, на період до 2025 року, затвердженої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 19 вересня 2023 року № 824-р, а також про інші заходи, які спрямовані на виконання рішень судів в умовах воєнного стану.

2. Запропонувати Комітету Верховної Ради України з питань бюджету:

- збільшити Пенсійному фонду України (КПКВК 2506000) фінансування за бюджетною програмою КПКВК 2506110 «Виплата житлових субсидій та пільг громадянам на оплату житлово-комунальних послуг, придбання твердого та рідкого пічного побутового палива і скрапленого газу» на підставі очікуваного контингенту отримувачів за результатами здійснених заходів щодо підвищення адресності та вдосконалення системи житлових субсидій шляхом уточнення критеріїв оцінки фінансово-майнового стану, припинення виплат особам, які перебувають за кордоном або проживають на тимчасово окупованих територіях, забезпечення механізму проведення щомісячної верифікації виплат тощо, враховуючи зменшення фінансування у 2025 році на 5,2 млрд грн;

- збільшити Фонду соціального захисту осіб з інвалідністю (КПКВК 2507000) фінансування за бюджетною програмою КПКВК 2507040 «Забезпечення діяльності Фонду соціального захисту осіб з інвалідністю» на 28,04 млн грн;

- збільшити Державній службі України у справах дітей фінансування за бюджетною програмою КПКВК 2504010 «Керівництво та управління у сфері усиновлення та захисту прав дітей» кошторисні призначення на 2025 рік в сумі 111 383,2 тис грн;

- передбачити субвенцію з державного бюджету місцевим бюджетам на виплату грошової компенсації за належні для отримання жилі приміщення для членів сімей осіб, які загинули (пропали безвісти), померли внаслідок поранення, контузії, каліцтва або захворювання, одержаних під час безпосередньої участі в антитерористичній операції, забезпеченні її проведення, здійсненні заходів із забезпечення національної безпеки і

оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації у Донецькій та Луганській областях, забезпеченні їх здійснення, у заходах, необхідних для забезпечення оборони України, захисту безпеки населення та інтересів держави у зв'язку з військовою агресією Російської Федерації проти України, статус яким надано відповідно до пунктів 2-5 частини першої статті 10¹ Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту» (КПКВК 1511040);

- передбачити видатки загального фонду за бюджетною програмою КПКВК 1511050 «Субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам на виплату грошової компенсації за належні для отримання жилі приміщення для внутрішньо переміщених осіб, які захищали незалежність, суверенітет та територіальну цілісність України і брали безпосередню участь в антитерористичній операції, забезпеченні її проведення, перебуваючи безпосередньо в районах антитерористичної операції у період її проведення, у здійсненні заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації у Донецькій та Луганській областях, забезпеченні їх здійснення, перебуваючи безпосередньо в районах та у період здійснення зазначених заходів, та визнані особами з інвалідністю внаслідок війни III групи відповідно до пунктів 11-14 частини другої статті 7 або учасниками бойових дій відповідно до пунктів 19-21 частини першої статті 6 Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту», та які потребують поліпшення житлових умов» в сумі 775 553,4 тис грн;

- передбачити субвенцію з державного бюджету місцевим бюджетам на забезпечення інститут помічника ветерана в системі переходу від військової служби до цивільного життя та окремі заходи з підтримки осіб, які захищали незалежність, суверенітет та територіальну цілісність України;

- передбачити Міністерству охорони здоров'я України (КПКВК 2300000) видатки за новою бюджетною програмою для реалізації Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо забезпечення права військовослужбовців та інших осіб на біологічне батьківство (материнство)» від 22 листопада 2023 року № 3496-IX;

- виключити абзаци п'ятий, шостий, сьомий та дев'ятий статті 7;
- виключити статті 30 та 35;
- пункт 24 розділу «Прикінцеві положення» законопроекту викласти в такій редакції:

«24. Кабінету Міністрів України у разі позитивної динаміки зміни прогнозних макропоказників економічного і соціального розвитку України за підсумками виконання Державного бюджету України у першому півріччі 2025 року та з урахуванням можливостей ресурсної частини державного бюджету забезпечити підвищення розмірів прожиткового мінімуму, мінімальної заробітної плати»;

- внести відповідні зміни та доповнення до Бюджетного кодексу України з метою визначення порядку взаєморозрахунків з системою загальнообов'язкового державного соціального страхування.

3. Надіслати Комітету Верховної Ради України з питань бюджету пропозиції народних депутатів України – членів Комітету.

4. Доповідачем на пленарному засіданні Верховної Ради України з цього питання від Комітету визначено Голову Комітету Третякову Галину Миколаївну.

Додаток: на 40 аркушах.

Голова Комітету

Галина ТРЕТЯКОВА

**Комітет Верховної Ради України
з питань соціальної політики та
захисту прав ветеранів**

***Щодо проекту державного бюджету
на 2025 рік***

Відповідно до статті 156 Регламенту Верховної Ради України пропонуємо у резолютивній частині Висновку Комітету з питань соціальної політики та захисту прав ветеранів щодо проекту Закону України «Про Державний бюджет України на 2025 рік» (реєстраційний номер 12000 від 14.09.2022) передбачити таку норму:

«Рекомендувати Кабінету Міністрів України встановити, що з 01.07.2025 функції щодо призначення та/або виплати окремих видів державної соціальної допомоги можуть здійснюватися органами Пенсійного фонду України».

Прошу врахувати вищезазначену пропозицію.

З повагою

Народний депутат України

Вадим СТРУНЕВИЧ

**Комітет
Верховної Ради України
з питань соціальної політики
та захисту прав ветеранів**

**Щодо проекту державного бюджету
на 2025 рік**

Відповідно до статті 156 Регламенту Верховної Ради України пропонуємо у Рішенні Комітету з питань соціальної політики та захисту прав ветеранів щодо проекту Закону України «Про Державний бюджет України на 2025 рік» (реєстраційний номер 12000 від 14.09.2022) передбачити:

Пропозиція № 1. Рекомендувати Верховній Раді України повернути проект Закону України «Про Державний бюджет України на 2025 рік» на доопрацювання Кабінету Міністрів України.

Обґрунтування: Проект Закону України потребує доопрацювання оскільки у ньому передбачено:

- багато порушень статті 22 Конституції України, якою передбачено, що при прийнятті нових законів або внесенні змін до чинних законів не допускається звуження змісту та обсягу існуючих прав і свобод громадян України;

- норми, які не відповідають нормам чинних Законів України.

- безпідставне зменшення рівня соціального захисту найбільш вразливих громадян України.

При доопрацюванні проекту Закону України «Про Державний бюджет України на 2025 рік» Кабінет Міністрів України повинен забезпечити недопущення порушення Конституції України та чинних Законів України, а також передбачити підвищення рівня соціального захисту дітей, малозабезпечених сімей, осіб з інвалідністю, ветеранів війни та пенсіонерів.

Пропозиція №2. З метою недопущення порушення статті 22 Конституції України та Закону України «Про прожитковий мінімум» Кабінету Міністрів України при доопрацюванні проекту Закону України «Про Державний бюджет України на 2025 рік» необхідно передбачити

розміри прожиткових мінімумів на рівні очікуваних фактичних розмірів за методологією та статтю 7 викласти у такій редакції:

«Стаття 7. Установити з 1 січня 2025 року прожитковий мінімум на одну особу в розрахунку на місяць у розмірі на перший квартал - 8079 грн., на другий квартал - 8237 грн., на третій квартал - 8300 грн., на четвертий квартал - 8534 грн., а для основних соціальних і демографічних груп населення:

дітей до 6 років - на перший квартал - 6495 грн., на другий квартал - 6409 грн., на третій квартал - 6450 грн., на четвертий квартал - 6656 грн.;

дітей від 6 до 18 років - на перший квартал - 8392 грн., на другий квартал - 8629 грн., на третій квартал - 8697 грн., на четвертий квартал - 8934 грн.;

працевдатних осіб - на перший квартал - 9619 грн., на другий квартал - 9890 грн., на третій квартал - 9969 грн., на четвертий квартал - 10241 грн.;

непрацевдатних осіб - на перший квартал - 6339 грн., на другий квартал - 6518 грн., на третій квартал - 6570 грн., на четвертий квартал - 6749 грн.».

Обґрунтування: У статті 7 проекту Закону України передбачено установити з 1 січня 2025 року прожитковий мінімум:

на одну особу в розрахунку на місяць - 2920 гривень;

для дітей до 6 років - 2563 гривні;

для дітей від 6 до 18 років - 3196 гривень;

для працевдатних осіб - 3028 гривень;

для осіб, які втратили працевдатність, це стосується пенсіонерів та осіб з інвалідністю - 2361 гривня.

Відповідно до Закону України «Про прожитковий мінімум» розміри прожиткових мінімумів повинні визначатися за методологію, якою передбачено врахування обсягів та цін наборів продуктів харчування, непродовольчих товарів і послуг для населення.

Передбачена редакція статті 7 є порушенням статті 22 Конституції України, що підтверджується такими даними:

№ п/п	Зміст	Прожиткові мінімуми для			
		дітей до 6 років	дітей від 6 до 12 років	працевдатних осіб	пенсіонерів та осіб з інвалідністю
1	Фактично за січень 2024 року				
1.1.	Фактичний розмір (грн.)	5925	7444	8433	5574
1.2.	Затверджено Законом про держбюджет на 2024 р.:				
	Розмір (грн.)	2563	3196	3028	2361

	% до фактичного розміру	43,3	42,9	35,9	42,4
2	Фактично за серпень 2024 рік				
2.1.	Фактичний розмір (грн.)	6245	7817	8960	5905
2.2.	Затверджено Законом про держбюджет на 2022 р.:				
	Розмір (грн.)	2563	3196	3028	2361
	% до фактичного розміру	41,0	40,9	33,8	40,0
	2025 рік				
1	У середньому за I квартал 2025 року				
1.1.	Очікується фактичний розмір за методологією (грн.)	6495	8392	9619	6339
1.2.	Передбачено у проекті державного бюджету на 2025 р.:				
	Розмір (грн.)	2563	3196	3028	2361
	% до фактичного розміру	39,5	38,1	31,5	37,2
2	У середньому за II квартал 2025 року				
1.1.	Очікується фактичний розмір за методологією (грн.)	6409	8629	9890	6518
1.2.	Передбачено у проекті державного бюджету на 2025 р.:				
	Розмір (грн.)	2563	3196	3028	2361
	% до фактичного розміру	40,0	37,0	30,6	36,2
3	У середньому за III квартал 2025 року				
3.1.	Очікується фактичний розмір за методологією (грн.)	6450	8697	9969	6570
3.2.	Передбачено у проекті державного бюджету на 2025 р.:				
	Розмір (грн.)	2563	3196	3028	2361

	% до фактичного розміру	39,7	36,7	30,4	35,9
4	У середньому за VI квартал 2025 року				
4.1.	Очікується фактичний розмір за методологією (грн.)	6656	8934	10241	6749
4.2.	Передбачено у проекті державного бюджету на 2025 р.:				
	Розмір (грн.)	2563	3196	3028	2361
	% до фактичного розміру	38,5	35,8	29,6	35,0

Розміри прожиткових мінімумів передбачено затвердити у розмірах, які затверджені на січень 2024 року.

Таким чином, у порушення статті 22 Конституції України та Закону України «Про прожитковий мінімум» розміри прожиткових мінімумів не змінюються у 2024 році та передбачено не змінювати їх розмір у 2025 році не дивлячись на очікуване підвищення цін наборів продуктів харчування, непродовольчих товарів і послуг для населення з 1 січня 2024 року по 31 грудня 2025 року на 121,8 відсотка.

Зазначене заниження прожиткових мінімумів у 2025 році призведе до заниження розмірів пенсій, різних соціальних виплат та зменшенню рівня соціального захисту дітей, малозабезпечених сімей, осіб з інвалідністю, ветеранів війни та пенсіонерів.

Враховуючи, що малозабезпечені громадяни України, особливо пенсіонери та особи з інвалідністю, ветерани війн не зможуть проживати у 2025 році внаслідок заниження рівня їх соціального захисту, Кабінету Міністрів України при доопрацюванні проекту Закону України «Державний бюджет України на 2025 рік» передбачити призупинення порушення статті 22 Конституції України у зазначеному напрямку та передбачити розміри прожиткових мінімумів на рівні очікуваних фактичних розмірів прожиткових мінімумів у 2025 році.

Пропозиція № 3. З метою недопущення порушення статті 22 Конституції України та статті 9 Закону України «Про оплату праці» Кабінету Міністрів України при доопрацюванні проекту Закону України «Про Державний бюджет України на 2025 рік» необхідно передбачити розміри мінімальної заробітної плати на рівні очікуваних фактичних розмірів прожиткових мінімумів для працездатних осіб та передбачити затвердження мінімального розміру пенсії за віком на рівні очікуваних фактичних розмірів прожиткових мінімумів для непрацездатних осіб, у зв'язку з цим статті 8 викласти у такій редакції:

«Установити з 1 січня 2025 року:

- мінімальну заробітну плату: - на перший квартал - 9619 грн., на другий квартал - 9890 грн., на третій квартал - 9969 грн., на четвертий квартал – 10241 грн.;

- мінімальну заробітну плату у погодинному розмірі: - на перший квартал - 58 грн., на другий квартал - 59 грн., на третій квартал - 60 грн., на четвертий квартал – 61 грн.;

- мінімальну пенсі за віком: - на перший квартал - 6339 грн., на другий квартал - 6518 грн., на третій квартал - 6570 грн., на четвертий квартал – 6749 грн.».

Обґрунтування:

1. У статті 9 Закону України «Про оплату праці» передбачено, що мінімальний розмір заробітної плати встановлюється у розмірі не нижчому від розміру прожиткового мінімуму для працездатних осіб.

У статті 8 проекту Закону України «Про Державний бюджет України на 2025 рік» передбачено установити з 1 січня 2025 року розмір мінімальної заробітної плати 8000 грн. без змін протягом 2025 року.

Такий розмір заробітної плати передбачено затвердити у розмірі, який затверджено на квітень 2024 року, не дивлячись на підвищення фактичного розміру прожиткового мінімуму для працездатних осіб за методологією.

Порушення статті 22 Конституції України та Закону України «Про оплату праці» підтверджується такими даними:

№ п/п	Зміст	Розмір прожиткового мінімуму для працездатних осіб (грн.)	Мінімальна заробітна плата(грн.)	
			Розмір (грн.)	% до прожиткового мінімуму
1	Січень 2024 року			
	Фактичний розмір	8433		
	Затверджений розмір мінімальної зарплати		7100	84,2
2	Квітень 2024 року			
	Фактичний розмір	8611		
	Затверджений розмір мінімальної зарплати		8000	92,9
3	У середньому за перший квартал 2025 року			
	Очікується фактичний розмір	9619		
	Передбачено затвердити розмір мінімальної зарплати		8000	83,2
4	У середньому за другий квартал 2025 року			

	Очікується фактичний розмір	9890		
	Передбачено затвердити розмір мінімальної зарплати		8000	80,9
5	У середньому за третій квартал 2025 року			
	Очікується фактичний розмір	9969		
	Передбачено затвердити розмір мінімальної зарплати		8000	80,2
6	У середньому за четвертий квартал 2025 року			
	Очікується фактичний розмір	10241		
	Передбачено затвердити розмір мінімальної зарплати		8000	78,1

У проекті Закону України «Про Державний бюджет України на 2025 рік» передбачено, що співвідношення мінімальної заробітної плати до очікуваного фактичного розміру прожиткового мінімуму для працездатних осіб складе, наприклад, у четвертому кварталі 2025 року лише 78,1%, при тому, що у квітні 2024 року таке співвідношення фактично склало 92,9%.

З метою недопущення порушення статті 22 Конституції України та статті 9 Закону України «Про оплату праці» Кабінет Міністрів України при доопрацюванні проекту Закону України «Про Державний бюджет України на 2025 рік» повинен передбачити поетапне та щоквартальне збільшення розміру мінімальної заробітної плати до очікуваного фактичного розміру прожиткового мінімуму для працездатних осіб за методологією.

2. У статті 28 Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» передбачено, що мінімальний розмір пенсії за віком встановлюється в розмірі прожиткового мінімуму для осіб, які втратили працездатність.

Не дивлячись на однакове законодавче врегулювання визначення розміру мінімальної заробітної плати і мінімальної пенсії за віком у Законі України «Про Державний бюджет України на 2025 рік» передбачено затвердити мінімальний розмір заробітної плати, а затвердження мінімального розміру пенсії за віком окремо не визначено у даному законопроекті.

При визначенні видатків у державному бюджеті для покриття дефіциту бюджету Пенсійного фонду враховано мінімальний розмір пенсії за віком з 1 січня 2025 року в сумі 2361 грн. без змін протягом 2025 року.

Розмір мінімальної пенсії за віком передбачено на 2025 рік, який затверджено з січня 2024 року, не дивлячись на підвищення фактичного розміру прожиткового мінімуму для непрацездатних осіб (пенсіонери та особи з інвалідністю) за методологією.

Порушення статті 22 Конституції України та Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» підтверджується такими даними:

№ п/п	Зміст	Розмір прожиткового мінімуму для осіб, які втратили працездатність	Мінімальний розмір пенсії за віком (грн.)	
			Розмір (грн.)	% до прожиткового мінімуму
1	Січень 2024 року			
	Фактичний розмір	5574		
	Затверджений розмір мінімальної пенсії за віком		2361	42,4
2	Квітень 2024 року			
	Фактичний розмір	5689		
	Затверджений розмір мінімальної пенсії за віком		2361	41,5
3	У середньому за перший квартал 2025 року			
	Очікується фактичний розмір	6339		
	Враховано мінімальний розмір пенсії за віком		2361	37,2
4	У середньому за другий квартал 2025 року			
	Очікується фактичний розмір	6516		
	Враховано мінімальний розмір пенсії за віком		2361	36,2
5	У середньому за третій квартал 2025 року			
	Очікується фактичний розмір	6561		
	Враховано мінімальний розмір пенсії за віком		2361	36,0

6	У середньому за четвертий квартал 2025 року			
	Очікується фактичний розмір	6729		
	Враховано мінімальний розмір пенсії за віком		2361	35,1

У проекті Закону України «Про Державний бюджет України на 2025 рік», передбачено, що співвідношення мінімальної пенсії за віком до очікуваного фактичного розміру прожиткового мінімуму для непрацездатних осіб складе, наприклад, у четвертому кварталі 2025 року лише 35,1%, при тому, що у січні 2024 року таке співвідношення фактично склало 42,4%.

Враховуючи, що багато пенсіонерів та осіб з інвалідністю не мають можливості працювати і отримувати додаткові доходи крім пенсії, Кабінет Міністрів України при доопрацюванні проекту Закону України «Про Державний бюджет України на 2025 рік» повинен з метою недопущення порушення статті 22 Конституції України та статті 28 Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» доповнити статтю 8 щодо визначення мінімального розміру пенсії за віком до очікуваного фактичного розміру прожиткового мінімуму для непрацездатних осіб за методологією.

Пропозиція № 4. З метою недопущення порушення статті 22 Конституції України та статті 4 Закону України «Про індексацію грошових доходів населення» Кабінету Міністрів України при доопрацюванні проекту Закону України «Про Державний бюджет України на 2025 рік» необхідно доповнити Прикінцеві положення пунктом у такій редакції:

«Частину першу статті 4 Закону України «Про індексацію грошових доходів населення» викласти у такій редакції:

«Індексація грошових доходів населення проводиться в разі, коли величина індексу споживчих цін перевищила поріг індексації, який установлюється в розмірі 101 відсотка».

Обґрунтування:

У видатках проекту державного бюджету на 2025 рік та у розрахунках субвенції місцевим бюджетам усіх рівнів, передбачено, що видатки для індексації заробітних плат працівників освіти, культури, охорони здоров'я та інших працівників бюджетних установ, грошового забезпечення військовослужбовцям та працівникам правоохоронних органів, стипендій, допомоги та інших грошових виплат населенню визначені з урахуванням, коли величина індексу споживчих цін перевищила поріг індексації, який установлюється в розмірі 103 відсотків.

Необхідно зазначити, що Законом України «Про індексацію грошових доходів населення» було передбачено здійснення індексації грошових доходів

населення коли величина індексу споживчих цін перевищила поріг індексації, який установлюється в розмірі 101 відсотка.

У порушення статті 22 Конституції України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України» від 24.12.2015 №911 поріг індексації було встановлено 103 відсотки з метою зменшення сум індексації доходів громадян.

З метою припинення порушення статті 22 Конституції України Кабінету Міністрів України при доопрацюванні проекту Закону України «Про Державний бюджет України на 2025 рік» необхідно врахувати відновлення порогу індексації грошових доходів населення в розмірі 101 відсоток.

Пропозиція №5. З метою недопущення порушення статті 22 Конституції України та статті 4 Закону України «Про індексацію грошових доходів населення» Кабінету Міністрів України при доопрацюванні проекту Закону України «Про Державний бюджет України на 2025 рік» необхідно доповнити Прикінцеві положення пунктом у такій редакції:

«Індексація пенсій з 1 січня 2025 року здійснюється згідно із Законом України «Про індексацію грошових доходів населення».

Кабінету Міністрів України негайно надати на розгляд Верховної Ради України проект Закону України «Про внесення змін до деяких Законів України щодо індексації пенсій».

Обґрунтування: Індексація пенсій здійснювалася згідно із Законом України «Про індексацію грошових доходів населення».

В порушення статті 22 Конституції України з метою зменшення сум індексації пенсії та затягування терміну виплати суми індексації передбачено, що індексація пенсій здійснюється щороку з 1 березня. Для визначення суми індексації застосовується 50 відсотків показника зростання споживчих цін за попередній рік.

З метою припинення порушення статті 22 Конституції України необхідно Кабінету Міністрів України при доопрацюванні проекту Закону України «Про Державний бюджет України на 2025 рік» необхідно передбачити відновлення індексації пенсій згідно із нормами Закону України «Про індексацію грошових доходів населення».

Пропозиція № 6. З метою недопущення порушення статті 22 Конституції України та статті 4 Закону України «Про індексацію грошових доходів населення» Кабінету Міністрів України при доопрацюванні проекту Закону України «Про Державний бюджет України на 2025 рік» необхідно виключити статтю 35, яка передбачена у такій редакції:

«Стаття 35. Установити, що обчислення індексу споживчих цін для індексації грошових доходів населення провадиться наростаючим підсумком, починаючи з січня 2025 року, який приймається за 1 або 100

відсотків. Сума індексації, яка склалася у грудні 2024 року, у січні 2025 року не нараховується».

Обґрунтування: У статті 4 Закону України «Про індексацію грошових доходів населення» передбачено:

- для проведення індексації грошових доходів населення обчислення індексу споживчих цін починається за місяцем, у якому індекс споживчих цін перевищив поріг індексації;

- підвищення грошових доходів населення у зв'язку з індексацією здійснюється з першого числа місяця, що настає за місяцем, у якому опубліковано індекс споживчих цін.

Зазначена норма статті 35 проекту Закону України «Про Державний бюджет України на 2025 рік» може призвести до зменшення суми індексації грошових доходів населення з 1 січня 2025 року, що буде порушенням статті 22 Конституції України та статті 4 Закону України «Про індексацію грошових доходів населення».

Враховуючи, що така стаття може призвести до порушення статті 22 Конституції України Кабінету Міністрів України при доопрацюванні проекту Закону України «Про Державний бюджет України на 2025 рік» необхідно виключити таку статтю.

Пропозиція № 7. З метою недопущення порушення статті 22 Конституції України Кабінету Міністрів України при доопрацюванні проекту Закону України «Про Державний бюджет України на 2025 рік» необхідно передбачити поквартальне поетапне підвищення у 2025 році розміру посадового окладу (тарифної ставки) першого тарифного розряду Єдиної тарифної сітки для визначення посадових окладів працівникам освіти, культури, охорони здоров'я, науки та деяких інших бюджетних установ на рівні мінімальної заробітної та доповнити Прикінцеві положення законопроекту окремим пунктом у такій редакції:

«Кабінету Міністрів України затвердити з 1 січня 2025 року затвердити розмір посадового окладу (тарифної ставки) першого тарифного розряду Єдиної тарифної сітки для визначення посадових окладів працівникам освіти, культури, охорони здоров'я, науки та деяких інших бюджетних на рівні мінімальної заробітної: - на перший квартал - 9619 грн., на другий квартал - 9890 грн., на третій квартал - 9969 грн., на четвертий квартал – 10241 грн.».

Обґрунтування: Кабінет Міністрів України постановою від 22.08.2005 №790 забезпечив виконання постанови від 30.08.2002 № 1298, яка не виконувалася з дати прийняття. З 1 вересня 2005 року було запровадження визначення розмірів посадових окладів працівникам бюджетних установ освіти, науки, охорони здоров'я, культури та деяких інших бюджетних установ відповідно Єдиної тарифної сітки розрядів і коефіцієнтів з оплати праці працівників установ, закладів та організацій окремих галузей бюджетної

сфери з урахуванням розміру посадового окладу (тарифної ставки) працівника 1 тарифного розряду на рівні мінімальної заробітної.

Внаслідок зазначеного рішення було забезпечено прозорість системи оплати праці та встановлення обґрунтованого співвідношення в оплаті праці працівників.

З метою зменшення заробітної плати зазначених працівників постановами Кабінету Міністрів України з 2017 року розмір посадового окладу (тарифної ставки) працівника першого тарифного розряду затверджується у значно менших розмірах від розміру мінімальної заробітної плати.

Так, постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2024 року № 23 затверджено розмір посадового окладу (тарифної ставки) працівника першого тарифного розряду в сумі 3195 грн. при тому, що розмір мінімальної заробітної плати 7100 грн.

При збільшенні розміру мінімальної заробітної плати з квітня 2024 року до 8000 тис. грн., розмір посадового окладу (тарифної ставки) працівника першого тарифного розряду залишився в сумі 3195 грн.

У проекті державного бюджету на 2025 рік розмір посадового окладу (тарифної ставки) працівника першого тарифного розряду передбачено в сумі 3195 грн.

Оскільки заниження посадового окладу (тарифної ставки) працівника першого тарифного розряду є порушенням статті 22 Конституції України, Кабінету Міністрів України при доопрацюванні проекту Закону України «Про Державний бюджет України на 2025 рік» необхідно передбачити поквартальне поетапне підвищення у 2025 році розміру посадового окладу.

Пропозиція № 9. З метою недопущення порушення статті 22 Конституції України Кабінету Міністрів України при доопрацюванні проекту Закону України «Про Державний бюджет України на 2025 рік» необхідно із пункту 3 Прикінцевих положень виключити норму у такій редакції:

«пункту 3 частини першої статті 12, пункту 3 частини першої статті 13, пункту 3 частини першої статті 14, пункту 3 частини першої статті 15, пункту 6 частини першої статті 16 Закону України "Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту" (Відомості Верховної Ради України, 1993 р., N 45, ст. 425 із наступними змінами)».

Обґрунтування: У пункті 3 Прикінцевих положень передбачено зупинити на 2025 рік дію пунктів статей Закону України "Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту":

- пункту 3 частини першої статті 12, у якому передбачено учасникам бойових дій безоплатне забезпечення санаторно-курортним лікуванням або одержання компенсації вартості самостійного санаторно-курортного лікування. Порядок надання путівок, розмір та порядок виплати компенсації вартості самостійного санаторно-курортного лікування визначаються Кабінетом Міністрів України;

- **пункту 3 частини першої статті 13**, у якому передбачено особам з інвалідністю внаслідок війни та прирівняним до них особам безплатне позачергове щорічне забезпечення санаторно-курортним лікуванням з компенсацією вартості проїзду до санаторно-курортного закладу і назад;

- **пункту 3 частини першої статті 14** у якому, передбачено учасникам війни безплатне забезпечення санаторно-курортним лікуванням або одержання компенсації вартості самостійного санаторно-курортного лікування. Порядок надання путівок, розмір та порядок виплати компенсації вартості самостійного санаторно-курортного лікування визначаються Кабінетом Міністрів України;

- **пункту 3 частини першої статті 15**, у якому передбачено сім'ям загиблих (померлих) ветеранів війни, Захисників і Захисниць України безплатне забезпечення санаторно-курортним лікуванням або одержання компенсації вартості самостійного санаторно-курортного лікування. Порядок надання путівок, розмір та порядок виплати компенсації вартості самостійного санаторно-курортного лікування визначаються Кабінетом Міністрів України;

- **пункту 6 частини першої статті 16 осіб**, у якому передбачено безплатне першочергове забезпечення санаторно-курортним лікуванням для осіб, які мають особливі заслуги перед Батьківщиною. Порядок надання путівок визначаються Кабінетом Міністрів України.

Оскільки відміна таких пільг є порушенням статті 22 Конституції України, Кабінету Міністрів України при доопрацюванні проекту Закону України «Про Державний бюджет України на 2025 рік» необхідно виключити таку норму із проекту Закону України.

Пропозиція № 9. З метою недопущення порушення статті 22 Конституції України Кабінету Міністрів України при доопрацюванні проекту Закону України «Про Державний бюджет України на 2025 рік» необхідно із пункту 3 Прикінцевих положень виключити норму у такій редакції:

«пункту 4 частини першої статті 20, пункту 10 частини третьої статті 30 Закону України «Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи» (Відомості Верховної Ради України, 1992 р., N 13, ст. 178 із наступними змінами)».

Обґрунтування: У пункті 3 Прикінцевих положень передбачено зупинити на 2025 рік дію пунктів статей Закону України «Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи»:

- **пункту 4 частини першої статті 20**, у якому передбачено громадянам, віднесеним до категорії 1:

позачергове щорічне безплатне забезпечення санаторно-курортними путівками шляхом надання щорічної грошової допомоги для компенсації вартості путівок через безготівкове перерахування санаторно-курортним закладам, які мають ліцензію на провадження господарської діяльності з

медичної практики, за надання послуг із санаторно-курортного лікування чи одержання за їх бажанням грошової компенсації у розмірі середньої вартості путівки в Україні;

право вільного вибору санаторно-курортного закладу відповідного профілю чи закладу відпочинку, які мають ліцензію на провадження господарської діяльності з медичної практики, та, за бажанням, здійснення доплати за надання додаткових послуг за рахунок власних коштів у разі недостатності суми щорічної грошової допомоги для компенсації вартості путівок на санаторно-курортне лікування чи відпочинок у вибраному закладі. Санаторно-курортні заклади незалежно від форми власності зобов'язані надавати санаторно-курортні та оздоровчі послуги шляхом безготівкових розрахунків;

- **пункту 10 частини першої статті 30, у якому передбачено** надання жінкам, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, відпустки по вагітності і родах тривалістю 90 календарних днів до пологів і 90 календарних днів після пологів, яка обчислюється сумарно і надається жінкам повністю незалежно від кількості днів, фактично використаних до родів, з оплатою в розмірі повного заробітку незалежно від страхового стажу та місця роботи. За бажанням жінки та у разі відсутності медичних протипоказань частина відпустки тривалістю 90 календарних днів, передбачена до пологів, може бути перенесена та використана жінкою частково або повністю після пологів, починаючи з дня пологів.

Оскільки відміна таких пільг є порушенням статті 22 Конституції України, необхідно Кабінету Міністрів України при доопрацюванні проекту Закону України «Про Державний бюджет України на 2025 рік» виключити таку норму із проекту Закону України.

Пропозиція № 10. З метою недопущення порушення статті 22 Конституції України Кабінету Міністрів України при доопрацюванні проекту Закону України «Про Державний бюджет України на 2025 рік» необхідно із пункту 3 Прикінцевих положень виключити норму у такій редакції:

«пункту 6 частини першої статті 9, статті 33 Закону України «Про основні засади соціального захисту ветеранів праці та інших громадян похилого віку в Україні» (Відомості Верховної Ради України, 1994 р., N 4, ст. 18 із наступними змінами)».

Обґрунтування: У пункті 3 Прикінцевих положень передбачено зупинити на 2025 рік дію статтю 9, статтю 33 Закону України «Про основні засади соціального захисту ветеранів праці та інших громадян похилого віку в Україні»:

- **у статті 9** передбачено, що особам, які мають особливі трудові заслуги перед Батьківщиною, надаються такі пільги:

1) надбавки до пенсій, які вони отримують, у розмірі 200 процентів мінімальної пенсії за віком, фінансування яких здійснюється за рахунок Державного бюджету України;

2) зі сплати податків, зборів, мита та інших платежів до бюджету відповідно до податкового та митного законодавства;

3) першочергове безплатне особисте і безплатне членів їх сімей (дружини (чоловіка) і дітей віком до 18 років) обслуговування в амбулаторно-поліклінічних закладах усіх типів та видів, позачергова безплатна особиста і безплатна членів їх сімей (дружини (чоловіка) і дітей віком до 18 років) госпіталізація і лікування в стаціонарах, госпіталях, лікарнях, а також збереження безплатного обслуговування зазначених осіб у поліклініках та інших медичних закладах, до яких вони були прикріплені у період роботи до виходу на пенсію. Зазначені пільги зберігаються за одним із подружжя, що пережило, і дітьми віком до 18 років;

4) першочергове безплатне забезпечення ліками, що придбані за рецептами лікаря, доставка за його висновком ліків додому;

5) безплатне виготовлення і ремонт зубних протезів (крім виготовлених з дорогоцінних металів);

6) безоплатне першочергове забезпечення санаторно-курортним лікуванням. Порядок надання путівок визначаються Кабінетом Міністрів України;

7) звільнення передбачених цією статтею осіб і членів їх сімей, що спільно проживають з ними, від квартирної плати, незалежно від форм власності житлового фонду, оплати комунальних послуг у межах норм, встановлених законодавством (водопостачання, каналізація, газ, електроенергія, гаряче водопостачання, центральне опалення, а в будинках, що не мають центрального опалення, - надання палива, придбаного у межах норм, встановлених для продажу населенню, та інші види комунальних послуг), від плати за користування домашнім телефоном і позавідомчою охоронною сигналізацією житла незалежно від виду житлового фонду. Зазначені пільги зберігаються за одним із подружжя, що пережило, і батьками Героїв Соціалістичної Праці, Героїв України, повних кавалерів ордена Трудової Слави;

8) першочергове поліпшення житлових умов при наданні житла у будинках державного, у тому числі відомчого, і громадського житлового фонду з наданням при цьому додаткової жилої площі до 20 квадратних метрів;

9) звільнення від оплати послуг за оформлення документів на право власності на квартиру при її приватизації;

10) безплатний капітальний ремонт жилих будинків (квартир), що знаходяться у їх власності, або компенсація витрат на його проведення при виконанні власними силами відповідно до Положення про систему технічного обслуговування, ремонту та реконструкції жилих будинків;

11) першочерговий відпуск місцевих будівельних матеріалів на будівництво індивідуальних жилих будинків і на капітальний ремонт житла;

12) позачергове користування всіма видами послуг зв'язку, позачергове і безплатне встановлення домашніх телефонів, позачергове і безплатне обладнання житла засобами позавідомчої охоронної сигналізації;

13) першочергове придбання акцій за їх номінальною вартістю на суму і за рахунок виданих Герою Соціалістичної Праці, Герою України, повному кавалеру ордена Трудової Слави, членам їх сімей, що спільно проживають з ними, приватизаційних майнових сертифікатів;

14) першочергове придбання за рахунок власних коштів акцій за їх номінальною вартістю на половину суми виданих зазначеним у цій статті особам і членам їх сімей, що спільно проживають з ними, приватизаційних майнових сертифікатів;

17) позачергове придбання квитків на всі види залізничного, водного, повітряного і автомобільного транспорту;

18) щомісячна виплата грошової компенсації витрат на автомобільне паливо з розрахунку 50 літрів високооктанового бензину на місяць відповідно до діючих цін на паливо (за наявності особистого автотранспорту);

19) позачергове користування усіма видами послуг підприємств торговельно-побутового обслуговування, при відвідуванні культурно-видовищних і спортивно-оздоровчих закладів;

20) переважне право на залишення на роботі при скороченні чисельності чи штату працівників незалежно від часу роботи на даному підприємстві, в установі або організації, першочергове працевлаштування при ліквідації підприємства, установи або організації;

21) безплатне навчання і перенавчання нових професій за місцем роботи в учбових закладах системи державної підготовки і перепідготовки кадрів, а також у платних навчальних закладах і на курсах;

22) надання зазначеним особам щорічної оплачуваної відпустки, а також додаткової відпустки без збереження заробітної плати терміном до трьох тижнів на рік у зручний для них час;

23) безплатне поховання померлого (загиблого) Героя Соціалістичної Праці, Героя України, повного кавалера ордена Трудової Слави;

24) спорудження на могилі померлого (загиблого) надгробка за встановленим Урядом України зразком. Додаткові витрати, пов'язані із зміною встановленого Урядом України зразка надгробка, оплачуються сім'єю померлого (загиблого) чи організацією-спонсором;

25) виплата дружині (чоловіку) і дітям віком до 18 років у разі смерті (загибелі) одноразової допомоги в розмірі п'яти прожиткових мінімумів, затверджених законом на день смерті (загибелі), у розрахунку на місяць на одну особу;

 - у статті 33 передбачено, що громадяни похилого віку нарівні з іншими громадянами користуються санаторно-курортним лікуванням. Порядок медичного відбору і направлення на санаторно-курортне лікування встановлюється центральними органами виконавчої влади, що забезпечують формування державної політики у сферах охорони здоров'я, зайнятості

населення та трудової міграції, трудових відносин, соціального захисту населення, а також колективними договорами та угодами.

Необхідно зазначити, що передбачено відмінити деякі пільги, на які кошти із бюджетів усіх рівнів не використовуються.

Оскільки відміна таких пільг є порушенням статті 22 Конституції України, Кабінету Міністрів України при доопрацюванні проекту Закону України «Про Державний бюджет України на 2025 рік» необхідно виключити таку норму із проекту Закону України.

Пропозиція № 11. З метою недопущення порушення статті 22 Конституції України Кабінету Міністрів України при доопрацюванні проекту Закону України «Про Державний бюджет України на 2025 рік» необхідно із пункту 3 Прикінцевих положень виключити норму у такій редакції:

«статті 29 Закону України "Про реабілітацію осіб з інвалідністю в Україні" (Відомості Верховної Ради України, 2006 р., N 2 - 3, ст. 36 із наступними змінами)».

Обґрунтування: У пункті 3 Прикінцевих положень передбачено зупинити на 2025 рік дію статті 29, у якій передбачено:

- грошова компенсація замість санаторно-курортної путівки і компенсація вартості самостійного санаторно-курортного лікування виплачується особам з інвалідністю, законним представникам дітей з інвалідністю на підставі медичних рекомендацій відповідно до законодавства, що визначає їх право на безоплатне забезпечення санаторно-курортним лікуванням;

- грошову компенсацію замість санаторно-курортної путівки і компенсацію вартості самостійного санаторно-курортного лікування призначає і виплачує місцевий орган виконавчої влади, який відповідно до своїх повноважень забезпечує санаторно-курортне лікування осіб з інвалідністю, категорії яких визначені законом.

Оскільки відміна таких пільг є порушенням статті 22 Конституції України, Кабінету Міністрів України при доопрацюванні проекту Закону України «Про Державний бюджет України на 2025 рік» необхідно виключити таку норму із проекту Закону України.

Пропозиція № 12. З метою недопущення порушення статті 22 Конституції України Кабінету Міністрів України при доопрацюванні проекту Закону України «Про Державний бюджет України на 2025 рік» необхідно із пункту 3 Прикінцевих положень виключити норму у такій редакції:

«частини шостої статті 38 Закону України "Про основи соціальної захищеності осіб з інвалідністю в Україні" (Відомості Верховної Ради УРСР, 1991 р., N 21, ст. 252 із наступними змінами)».

Обґрунтування: У пункті 3 Прикінцевих положень передбачено зупинити на 2025 рік дію частини шостої статті 38, якою передбачено, що особи

з інвалідністю і діти з інвалідністю за наявності медичних показань мають право на безплатне забезпечення санаторно-курортними путівками.

Оскільки відміна таких пільг є порушенням статті 22 Конституції України, Кабінету Міністрів України при доопрацюванні проекту Закону України «Про Державний бюджет України на 2025 рік» необхідно виключити таку норму із проекту Закону України.

Пропозиція № 13. З метою недопущення порушення статті 22 Конституції України Кабінету Міністрів України при доопрацюванні проекту Закону України «Про Державний бюджет України на 2025 рік» необхідно із пункту 3 Прикінцевих положень виключити норму у такій редакції:

«статті 1 Закону України «Про встановлення державної допомоги постраждалим учасникам масових акцій громадського протесту та членам їх сімей»(Відомості Верховної Ради України, 2014 р., N 12, ст. 187 із наступними змінами)».

Обґрунтування: У пункті 3 Прикінцевих положень передбачено зупинити на 2025 рік дію статті 1, якою передбачено:

«Постраждалі учасники масових акцій громадського протесту в Україні, що розпочалися 21 листопада 2013 року, члени сімей загиблих учасників масових акцій громадського протесту в Україні, що розпочалися 21 листопада 2013 року, мають право на державну допомогу у випадках та на умовах, передбачених цим Законом.

Порядок призначення і виплати державної допомоги постраждалим учасникам масових акцій громадського протесту та членам їх сімей і перелік документів, необхідних для призначення допомоги за цим Законом, встановлюється Кабінетом Міністрів України.

Роботу щодо призначення та виплати державної допомоги постраждалим учасникам масових акцій громадського протесту та членам їх сімей організовує центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сферах трудових відносин, соціального захисту населення».

Оскільки відміна таких пільг є порушенням статті 22 Конституції України, Кабінету Міністрів України при доопрацюванні проекту Закону України «Про Державний бюджет України на 2025 рік» необхідно виключити таку норму із проекту Закону України.

Пропозиція № 14. З метою недопущення порушення статті 22 Конституції України Кабінету Міністрів України при доопрацюванні проекту Закону України «Про Державний бюджет України на 2025 рік» необхідно у пункті 6 Прикінцевих положень слова «застосовуються у порядку та розмірах, встановлених Кабінетом Міністрів України» викласти у такій редакції: «застосовуються у порядку та розмірах, встановлених Кабінетом Міністрів України, які повинні передбачати підвищення рівня соціального захисту громадян України».

Обґрунтування: У проекті Закону України «Про Державний бюджет України на 2025 рік» пункт 6 передбачений у такій редакції: «6. Установити, що у 2025 році частина друга та абзац п'ятий частини четвертої статті 42, третє речення абзацу першого пункту 13 розділу XV "Прикінцеві положення" Закону України "Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування" (Відомості Верховної Ради України, 2003 р., NN 49 - 51, ст. 376 із наступними змінами), частина друга статті 22, стаття 64 Закону України "Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб" (Відомості Верховної Ради України, 1992 р., N 29, ст. 399; із змінами, внесеними Законом України від 15 лютого 2022 року N 2040-IX), частина друга статті 31 Закону України "Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування" (в редакції Закону України від 21 вересня 2022 року N 2620-IX), частина четверта статті 54, частина друга статті 67 Закону України "Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи" (Відомості Верховної Ради України, 1992 р., N 13, ст. 178 із наступними змінами), абзац п'ятий частини п'ятої статті 6 Закону України "Про реабілітацію жертв репресій комуністичного тоталітарного режиму 1917 - 1991 років" (Відомості Верховної Ради УРСР, 1991 р., N 22, ст. 262; Відомості Верховної Ради України, 2010 р., N 8, ст. 62; 2013 р., N 50, ст. 693; 2017 р., N 7 - 8, ст. 51; 2018 р., N 6 - 7, ст. 43, N 20, ст. 189); пункт 11 частини першої та частини друга і третя статті 20, пункт 1 частини першої та частини друга і третя статті 21, частина третя статті 22 в частині пільг, передбачених пунктом 11 статті 20, а також пункт 14 частини першої статті 22 Закону України "Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи" (Відомості Верховної Ради України, 1992 р., N 13, ст. 178 із наступними змінами); абзаци перший і другий пункту п'ятого статті 12 Закону України «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей» (Відомості Верховної Ради України, 1992 р., N 15, ст. 190; 2004 р., N 45, ст. 503; 2006 р., N 51, ст. 519; 2007 р., N 33, ст. 442; 2008 р., N 5 - 8, ст. 78); частини друга та третя статті 27 Закону України "Про Службу безпеки України" (Відомості Верховної Ради України, 1992 р., N 27, ст. 382; 2006 р., N 51, ст. 519) в частині пільг, передбачених Законом України "Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей" щодо користування житлом (квартирної плати) та плати за комунальні послуги (водопостачання, газ, електрична, теплова енергія та інші послуги); пункт 6 частини першої статті 6, а також стаття 7 в частині пільг, передбачених пунктом 6 частини першої статті 6 Закону України "Про статус ветеранів військової служби, ветеранів органів внутрішніх справ і деяких інших осіб та їх соціальний захист" (Відомості Верховної Ради України, 1998 р., N 40 - 41, ст. 249; 2005 р., N 4, ст. 107; 2006 р., N 30, ст. 258; 2008 р., N 5 - 8, ст. 78; 2009 р., N 34 - 35, ст. 507, N 38, ст. 535); пункти 4 - 6 частини першої статей 6¹ та 6² Закону України "Про жертви нацистських переслідувань" (Відомості Верховної Ради України, 2000 р., N 24, ст. 182; 2005 р., N 5, ст. 120; 2006 р., N 16, ст. 137; 2008 р., N 5 - 8, ст. 78; 2010 р., N 40, ст. 525; 2011 р., N 30, ст. 285); абзац третій частини

десятої статті 6 Закону України "Про відновлення прав осіб, депортованих за національною ознакою" (Відомості Верховної Ради України, 2014 р., N 26, ст. 896); частина перша статті 18 Закону України "Про Державну службу спеціального зв'язку та захисту інформації України" (Відомості Верховної Ради України, 2006 р., N 30, ст. 258) у частині пільг, передбачених Законом України "Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей" щодо користування житлом (квартирної плати) та плати за комунальні послуги (водопостачання, газ, електрична, теплова енергія та інші послуги), пункт 11 частини першої статті 30 Закону України "Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи" (Відомості Верховної Ради України, 1992 р., N 13, ст. 178 із наступними змінами) та частина друга статті 6 Закону України "Про статус гірських населених пунктів" (Відомості Верховної Ради України, 1995 р., N 9, ст. 58 із наступними змінами), частина друга статті 21 Закону України "Про Національну гвардію України" (Відомості Верховної Ради України, 2014 р., N 17, ст. 594 із наступними змінами) у частині пільг, передбачених Законом України "Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей" щодо користування житлом (квартирної плати) та плати за комунальні послуги (водопостачання, газ, електрична, теплова енергія та інші послуги), частина третя статті 25 Закону України "Про Державну прикордонну службу України" (Відомості Верховної Ради України, 2003 р., N 27, ст. 208 із наступними змінами) у частині пільг, передбачених Законом України "Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей" щодо користування житлом (квартирної плати) та плати за комунальні послуги (водопостачання, газ, електрична, теплова енергія та інші послуги) **застосовуються у порядку та розмірах, встановлених Кабінетом Міністрів України».**

Головне застереження до даного пункту є в тому, що Кабінет Міністрів України може встановити розміри щодо соціального захисту громадян, які будуть меншими від розмірів, передбачених у зазначених Законах України, що призведе до порушення статті 22 Конституції України та зменшення рівня соціального захисту громадян України.

З метою недопущення порушення статті 22 Конституції України, Кабінету Міністрів України при доопрацюванні проекту Закону України «Про Державний бюджет України на 2025 рік» необхідно уточнити право Кабінету Міністрів України щодо встановлення розмірів, які повинні передбачати лише підвищення рівня соціального захисту громадян України.

Пропозиція № 15. З метою підвищення рівня соціального захисту учасників антитерористичної операції, учасників бойових дій, осіб з інвалідністю внаслідок війни, учасників війни, ветеранів війни, інших осіб, на яких поширюється чинність Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту» Кабінету Міністрів України при доопрацюванні проекту Закону України «Про Державний бюджет України

на 2025 рік» необхідно передбачити у Прикінцевих положеннях пункт у такій редакції:

«Частина п'яту статті 23 Закону України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття» (Відомості Верховної Ради України, 2000, №22, ст.171) доповнити абзацом третім у такій редакції: «Допомога по безробіттю особі, яка відповідно до Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту» є учасником антитерористичної операції, учасником бойових дій, особою з інвалідністю внаслідок війни, учасником війни, ветераном війни, іншою особою, на яку поширюється чинність Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту», не може бути нижче трикратного очікуваного фактичного розміру прожиткового мінімуму для працездатних осіб за методологією».

Обґрунтування: Законом України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття» передбачено, що максимальний розмір допомоги по безробіттю не може перевищувати розміру мінімальної заробітної плати, встановленої законом на 1 січня календарного року. З квітня 2024 року та у 2025 році розмір допомоги передбачено 8000 грн. без зміни

Громадяни України, які приймали участь в антитерористичній операції, учасники бойових дій, особи з інвалідністю внаслідок війни, учасники війни, ветерани війни або інші особи, на яких поширюється чинність Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту», мають вразливий психологічний стан, що може призводити до втрати робочого місця та неможливості пройти випробувальний період при влаштуванні на роботу. Більшість таких осіб для стабілізації здоров'я вимушені придбавати необхідні лікувальні засоби.

Оскільки затверджений розмір допомоги по безробіттю таким особам не дає можливості забезпечувати собі та членам сім'ї нормальне проживання, необхідно підвищити для них розмір допомоги.

Пропозиція № 16.3 метою забезпечення соціального захисту пенсіонерів та прозорості використання коштів Пенсійним фондом України Кабінету Міністрів України при доопрацюванні проекту Закону України «Про Державний бюджет України на 2025 рік» необхідно передбачити окрему бюджетну програму Пенсійному фонду України для забезпечення пенсійних виплат за рішеннями міжнародних судів та судів України.

Обґрунтування: У Бюджетному кодексі України передбачено, що бюджетна програма, це сукупність заходів, спрямованих на досягнення єдиної мети, завдань та очікуваного результату, визначення та реалізацію яких здійснює розпорядник бюджетних коштів відповідно до покладених на нього функцій.

Станом на 20 вересня 2024 року є понад 75 млрд. грн. не виплачених пенсійних виплат за рішеннями судів України, що є порушенням Конституції України.

Враховуючи зазначене, Кабінету Міністрів України необхідно при доопрацюванні проекту Закону України «Про Державний бюджет України на 2025 рік» передбачити окрему бюджетну програму для забезпечення цих виплат.

Врахування такої бюджетної програми забезпечить прозорість щодо виконання рішень судів для громадян України, які очікують отримання таких пенсійних виплат.

Пропозиція № 17. З метою забезпечення прозорості використання коштів Пенсійним фондом України та своєчасності затвердження бюджету Пенсійного фонду України Кабінету Міністрів України при доопрацюванні проекту Закону України «Про Державний бюджет України на 2025 рік» необхідно у Прикінцевих положення передбачити окремий пункт у такій редакції:

«Установити, що бюджет Пенсійного фонду на 2025 рік затверджується Верховною Радою України до 20 грудня 2024 року за поданням Пенсійного фонду України».

Обґрунтування: У бюджеті Пенсійного фонду України передбачаються видатки на пенсійні виплати, виконання рішень судів, житлові субсидії та інші соціальні виплати, а також адміністративні видатки.

Чинним законодавством передбачено, що бюджет Пенсійного фонду України затверджується Кабінетом Міністрів України. Станом на 23 вересня 2024 року бюджет Пенсійного фонду України на 2024 рік не затверджено, що призводить до непрозорості здійснення Пенсійним фондом України видатків та безпідставності здійснення деяких видатків, особливо на утримання апарату Пенсійного фонду.

Громадяни України, громадські організації повинні бути ознайомлені із бюджетом Пенсійного фонду України.

Враховуючи такі проблеми із затвердженням бюджету Пенсійного фонду та недопущення їх у подальшому, необхідно, щоб Верховна Рада України затверджувала бюджет Пенсійного фонду України.

Пропозиція № 18. З метою призупинення порушення статті 22 Конституції України та Закону України "Про державну допомогу сім'ям з дітьми" Кабінету Міністрів України при доопрацюванні проекту Закону України «Про Державний бюджет України на 2025 рік» необхідно передбачити зміни до статті 12 Закону України «Про державну допомогу сім'ям з дітьми» у такій редакції:

«Абзац перший статті 12 Закону України «Про державну допомогу сім'ям з дітьми» у такій редакції викласти у такій редакції:

Допомога при народженні дитини з 1 січня 2025 року надається у сумі кратній 30 розмірам прожиткового мінімуму для дітей до 6 років – на першу дитину, кратній 60 розмірам прожиткового мінімуму для дітей до 6 років – на другу дитину, кратній 120 розмірам прожиткового мінімуму для дітей до 6 років – на третю і кожну наступну дитину. Виплата допомоги здійснюється одноразово у десятикратному розмірі прожиткового мінімуму при народженні дитини для дітей до 6 років, решта суми допомоги на першу дитину виплачується протягом наступних 24 місяців, на другу дитину – 48 місяців, на третю і кожну наступну дитину – 72 місяців рівними частинами у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України»

Обґрунтування: Законом України "Про державну допомогу сім'ям з дітьми" було передбачено, що допомога при народженні дитини нараховується виходячи з розміру прожиткового мінімуму для дітей віком до 6 років:

- при народженні першої дитини 30 розмірів прожиткового мінімуму;
- при народженні другої дитини 60 розмірів прожиткового мінімуму;
- при народженні третьої і наступної дитини 60 розмірів прожиткового мінімуму;

В порушення статті 22 Конституції України Законом України від 27.03.2014 №1166 така норма була виключена та було встановлено розмір допомоги при народженні дитини у сумі 41280 гривень.

Не дивлячись на підвищення цін наборів продуктів харчування, непродовольчих товарів і послуг для дітей у 2025 році більше ніж у 3 рази проти 2014 року розмір допомоги при народженні дитини не переглядався та залишається у такому ж розмірі на 2025 рік.

Внаслідок цього багато сімей з новонародженими дітьми, особливо у даний час, не можуть забезпечити нормальне проживання новонароджених дітей.

Враховуючи зазначене, необхідно передбачити збільшення розміру допомоги при народженні дитини.

Пропозиція № 19. З метою недопущення порушення статті 22 Конституції України та Закону України «Про охорону дитинства» Кабінету Міністрів України при доопрацюванні проекту Закону України «Про Державний бюджет України на 2025 рік» необхідно передбачити, що пільги багатодітним сім'ям надаються з 1 січня 2025 року за умови, якщо розмір середньомісячного сукупного доходу сім'ї в розрахунку на одну особу за попередні шість місяців не перевищує чотирьох фактичних розмірів прожиткового мінімуму у середньому на одну особу у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України.

Обґрунтування: Законом України «Про охорону дитинства» було передбачено надання пільг багатодітним сім'ям без зазначення умов їх надання.

У порушення статті 22 Конституції України Законом України «Про внесення змін та визнання такими, що втратили чинність, деяких законодавчих

актів України» від 28.12.2014 № 76 було доповнено Закон України «Про охорону дитинства» нормою, що пільги, передбачені пунктами 1, 2, 3 та 4 частини третьої та пунктом 1 частини шостої цієї статті 13, надаються за умови, якщо розмір середньомісячного сукупного доходу сім'ї в розрахунку на одну особу за попередні шість місяців не перевищує величини доходу, який дає право на податкову соціальну пільгу у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України.

Це стосується таких пільг:

- **Багатодітним сім'ям** надаються такі пільги:

1) 50-відсоткова знижка плати за користування житлом (квартирна плата) в межах норм, передбачених чинним законодавством (21 кв. метр загальної площі житла на кожного члена сім'ї, який постійно проживає в жиллому приміщенні (будинку), та додатково 10,5 кв. метра на сім'ю);

2) 50-відсоткова знижка плати за користування комунальними послугами (газопостачання, електропостачання та інші послуги) та вартості скрапленого балонного газу для побутових потреб у межах норм, визначених законодавством.

Площа житла, на яку надається знижка при розрахунках плати за опалення, становить 21 кв. метр опалюваної площі на кожного члена сім'ї, який постійно проживає в жиллому приміщенні (будинку), та додатково 10,5 кв. метра на сім'ю;

3) 50-відсоткова знижка вартості палива, у тому числі рідкого, в межах норм, визначених законодавством, у разі якщо відповідні будинки не мають центрального опалення;

4) позачергове встановлення квартирних телефонів. Абонентна плата за користування квартирним телефоном встановлюється у розмірі 50 відсотків від затверджених тарифів.

- **Дітям з багатодітних сімей** надаються такі пільги:

1) безоплатне одержання ліків за рецептами лікарів».

Враховуючи, що багатодітні сім'ї потребують відповідного соціального захисту, Кабінету Міністрів України при доопрацюванні проекту Закону України «Про Державний бюджет України на 2025 рік» необхідно відмінити надання їм пільг залежно від податкової соціальної пільги та передбачити, що пільги таким сім'ям надаються за умови, якщо розмір середньомісячного сукупного доходу сім'ї в розрахунку на одну особу за попередні шість місяців не перевищує чотирьох фактичних розмірів прожиткового мінімуму у середньому на одну особу у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України.

Пропозиція № 20. З метою недопущення порушення статті 22 Конституції України та Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» Кабінету Міністрів України при доопрацюванні проекту Закону України «Про Державний бюджет України на 2025 рік» необхідно передбачити відновлення з 1 січня 2025 року

величини оцінку одного року трудового стажу у розмірі 1,35 відсотка для визначення розміру трудової пенсії.

Обґрунтування: Законом України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» було передбачено, що для визначення розміру трудової пенсії застосовується величина оцінки одного року трудового стажу у розмірі 1,35 відсотка.

У порушення статті 22 Конституції України Законом України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів щодо підвищення пенсій» від 03.10.2017 №2148 з метою зменшення розмірів пенсійних виплат було зменшено величину оцінки одного року трудового стажу з 1,35 відсотка до 1 відсотка.

Внаслідок таких змін значно зменшилися розміри трудових пенсій.

Необхідно зазначити, що в основному внаслідок даних змін середній розмір трудової пенсії склав на 1 липня 2024 року лише 5400 грн. Це при тому, що фактичний розмір прожиткового мінімуму для пенсіонерів та осіб з інвалідністю за методологією склав у липні 2024 року 5874 гривні і мінімальний розмір пенсії за віком повинен був складати 5874 гривні..

З метою припинення порушення статті 22 Конституції України при доопрацюванні проекту Закону України «Про Державний бюджет України на 2025 рік» необхідно відновити величину оцінки одного року трудового стажу у розмірі 1,35 відсотка для визначення розміру трудової пенсії.

Пропозиція № 21. З метою недопущення порушення статті 22 Конституції України та Законів України Кабінету Міністрів України при доопрацюванні проекту Закону України «Про Державний бюджет України на 2025 рік» необхідно для Міністерства соціальної політики:

- збільшення видатків по таких бюджетних програмах:

Соціальний захист дітей та сім'ї – з 27439170,7 тис. грн. до 29161059,5 тис. грн.;

Підтримка малозабезпечених сімей - з 19709690,7 тис. грн. до 21276701,5 тис. грн.;

Соціальний захист громадян, які потрапили у складні життєві обставини - з 808011351,7 тис. грн. до 97135625,2 тис. грн.;

Виплата матеріальної допомоги військовослужбовцям, звільненим - з військової строкової служби - з 7327,7 тис. грн. до 71024,8 тис. грн.;

Фінансове забезпечення виплати пенсій, надбавок та підвищень до пенсій, призначених за пенсійними програмами, та дефіциту коштів Пенсійного фонду - з військової строкової служби - з 232926235,3 тис. грн. до 286811640,1 тис. грн.;

Виплата житлових субсидій та пільг громадянам на оплату житлово-комунальних послуг, придбання твердого та рідкого пічного побутового палива і скрапленого газу- з 42320689,6 тис. грн. до 526531799,8 тис. грн.;

Субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам на проектні, будівельно-ремонтні роботи, придбання житла та приміщень для розвитку

сімейних та інших форм виховання, наближених до сімейних, підтримку малих групових будинків та забезпечення житлом дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, осіб з їх числа - з 12054,8 тис. грн. до 606964,3 тис. грн.;

- Субвенцію з державного бюджету місцевим бюджетам на створення мережі спеціалізованих служб підтримки осіб, які постраждали від домашнього насильства та/або насильства за ознакою статі в сумі 212952,1 тис. гривень.

Обґрунтування: Не дивлячись на індекс інфляції та необхідність збереження соціального захисту найбільш вразливих громадян у проекті Закону України «Про Державний бюджет України на 2025 рік» передбачено зменшення видатків по загальному фонду для Міністерства соціальної політики на дуже важливі бюджетні програми соціального захисту громадян України, що підтверджується такими даними:

№ п/п	Назва бюджетної програми	Видатки (тис. грн.)		
		Затверджено на 2024 рік	Передбачено на 2025 рік	
			Сума	Відхилення від 2024 року
1	Соціальний захист дітей та сім'ї (Код програмної кваліфікації - 2501400)	27 640 814,7	27 439 170,7	-201644,0
2	Підтримка малозабезпечених сімей (Код програмної кваліфікації - 2501540)	20167489,6	19709690,7	-457798,9
3	Соціальний захист громадян, які потрапили у складні життєві обставини (Код програмної кваліфікації - 2501530)	88708333,5	80801351,7	-7906981,8
4	Виплата матеріальної допомоги військовослужбовцям, звільненим з військової строкової служби (Код програмної кваліфікації - 2501570)	67322,1	7327,7	-59994,4
5	Фінансове забезпечення виплати пенсій, надбавок та підвищень до пенсій, призначених за пенсійними	271859374,5	232926235,3	-38933139,2

	програмами, та дефіциту коштів Пенсійного фонду (Код програмної кваліфікації - 2506080)			
6	Виплата житлових субсидій та пільг громадянам на оплату житлово-комунальних послуг, придбання твердого та рідкого пічного побутового палива і скрапленого газу (Код програмної кваліфікації - 2506110)	49908274,7	42320689,6	-7587585,1
7	Субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам на проектні, будівельно-ремонтні роботи, придбання житла та приміщень для розвитку сімейних та інших форм виховання, наближених до сімейних, підтримку малих групових будинків та забезпечення житлом дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, осіб з їх числа (Код програмної кваліфікації - 2511180)	575321,6	12054,8	-563266,8
8	Субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам на створення мережі спеціалізованих служб підтримки осіб, які постраждали від домашнього насильства та/або насильства за ознакою статі (Код програмної кваліфікації - 2511240)	200238,1	-	-200238,1
	ВСЬОГО	459127168,8	403216520,5	- 55910648,3

Зазначені дані свідчать, що обсяг видатків у проекті державного бюджету на 2025 рік передбачено зменшити на 55910648,3 тис. гривень.

Враховуючи необхідність соціального захисту ветеранів України, особливо в нинішніх умовах, Кабінету Міністрів України при доопрацюванні проекту Закону України «Про Державний бюджет України на 2025 рік» необхідно збільшити видатки по даних соціальних програмах у проекті державного бюджету на 2025 рік з урахуванням індексу інфляції у 2025 році, а також передбачити видатки на субвенції, яка затверджена на 2024 рік..

Пропозиція № 22. З метою недопущення порушення статті 22 Конституції України та Законів України Кабінету Міністрів України при доопрацюванні проекту Закону України «Про Державний бюджет України на 2025 рік» необхідно передбачити для Міністерству у справах ветеранів:

- збільшення видатків на соціальний захист громадян на такі бюджетні програми:

Заходи з ментальної, спортивної, фізичної, психологічної реабілітації та професійної адаптації з 1690766,1 тис. грн. до 2834117,3 тис. грн.;

Субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам на забезпечення діяльності фахівців із супроводу ветеранів війни та демобілізованих осіб та окремі заходи з підтримки осіб, які захищали незалежність, суверенітет та територіальну цілісність України з 2928000,0 тис. грн. до 4210795,1,0 тис. грн.;

- Субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам на виплату грошової компенсації за належні для отримання жилі приміщення для сімей осіб, визначених пунктами 2 - 5 частини першої статті 10-1 Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту», для осіб з інвалідністю I - II групи, яка настала внаслідок поранення, контузії, каліцтва або захворювання, одержаних під час безпосередньої участі в антитерористичній операції, забезпеченні її проведення, здійсненні заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації у Донецькій та Луганській областях, забезпеченні їх здійснення, у заходах, необхідних для забезпечення оборони України, захисту безпеки населення та інтересів держави у зв'язку з військовою агресією Російської Федерації проти України, визначених пунктами 11-14 частини другої статті 7 Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту», та які потребують поліпшення житлових умов (Код програмної кваліфікації - 1511040) в сумі 3282324,7 тис. грн.;

- Субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам на виплату грошової компенсації за належні для отримання жилі приміщення для внутрішньо переміщених осіб, які захищали незалежність, суверенітет та територіальну цілісність України і брали безпосередню участь в антитерористичній операції, забезпеченні її проведення, перебуваючи безпосередньо в районах антитерористичної операції у період її

проведення, у здійсненні заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації у Донецькій та Луганській областях, забезпеченні їх здійснення, перебуваючи безпосередньо в районах та у період здійснення зазначених заходів, та визнані особами з інвалідністю внаслідок війни III групи відповідно до пунктів 11-14 частини другої статті 7 або учасниками бойових дій відповідно до пунктів 19-21 частини першої статті 6 Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту», та які потребують поліпшення житлових умов (Код програмної кваліфікації - 1511050) в сумі 2576245,6 тис. грн.;

- Субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам на виплату грошової компенсації за належні для отримання жилі приміщення для сімей учасників бойових дій на території інших держав, визначених у абзаці першому пункту 1 статті 10 Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту», для осіб з інвалідністю I-II групи з числа учасників бойових дій на території інших держав, інвалідність яких настала внаслідок поранення, контузії, каліцтва або захворювання, пов'язаних з перебуванням у цих державах, визначених пунктом 7 частини другої статті 7 Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту», та які потребують поліпшення житлових умов (Код програмної кваліфікації - 1511050) в сумі 437437,7 тис. гривень.

Обґрунтування: Не дивлячись на індекс інфляції та необхідність збереження соціального захисту найбільш вразливих громадян у проекті Закону України «Про Державний бюджет України на 2025 рік» передбачено зменшення видатків по загальному фонду для Міністерству у справах ветеранів на дуже важливі бюджетні програми щодо соціального захисту ветеранів громадян України, що підтверджується такими даними:

№ п/п	Назва бюджетної програми	Видатки (тис. грн.)		
		Затверджено на 2024 рік	Передбачено на 2025 рік	
			Сума	Відхилення від 2024 року
1	Заходи з ментальної, спортивної, фізичної, психологічної реабілітації та професійної адаптації (Код програмної кваліфікації - 1501040)	2588235,0	1690766,1	- 897468,9
2	Субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам на виплату грошової компенсації за належні для отримання жилі приміщення для сімей осіб, визначених	2997556,8	-	-2997556,8

	пунктами 2 - 5 частини першої статті 10-1 Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту», для осіб з інвалідністю I - II групи, яка настала внаслідок поранення, контузії, каліцтва або захворювання, одержаних під час безпосередньої участі в антитерористичній операції, забезпеченні її проведення, здійсненні заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації у Донецькій та Луганській областях, забезпеченні їх здійснення, у заходах, необхідних для забезпечення оборони України, захисту безпеки населення та інтересів держави у зв'язку з військовою агресією Російської Федерації проти України, визначених пунктами 11-14 частини другої статті 7 Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту», та які потребують поліпшення житлових умов (Код програмної кваліфікації - 1511040)			
3	Субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам на виплату грошової компенсації за належні для	2352737,5	-	- 2352737,5

	отримання жилі приміщення для внутрішньо переміщених осіб, які захищали незалежність, суверенітет та територіальну цілісність України і брали безпосередню участь в антитерористичній операції, забезпеченні її проведення, перебуваючи безпосередньо в районах антитерористичної операції у період її проведення, у здійсненні заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації у Донецькій та Луганській областях, забезпеченні їх здійснення, перебуваючи безпосередньо в районах та у період здійснення зазначених заходів, та визнані особами з інвалідністю внаслідок війни III групи відповідно до пунктів 11-14 частини другої статті 7 або учасниками бойових дій відповідно до пунктів 19-21 частини першої статті 6 Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту», та які потребують поліпшення житлових умов (Код програмної кваліфікації - 1511050)			
4	Субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам на виплату грошової компенсації за належні для	399486,5	-	- 399486,5

	отримання жилі приміщення для сімей учасників бойових дій на території інших держав, визначених у абзаці першому пункту 1 статті 10 Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту», для осіб з інвалідністю I-II групи з числа учасників бойових дій на території інших держав, інвалідність яких настала внаслідок поранення, контузії, каліцтва або захворювання, пов'язаних з перебуванням у цих державах, визначених пунктом 7 частини другої статті 7 Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту», та які потребують поліпшення житлових умов (Код програмної кваліфікації - 1511050)			
5	Субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам на забезпечення діяльності фахівців із супроводу ветеранів війни та демобілізованих осіб та окремі заходи з підтримки осіб, які захищали незалежність, суверенітет та територіальну цілісність України (Код програмної кваліфікації - 1511090)	3845475,0	2928000,0	-917475,0
	ВСЬОГО	12183490,8	4618766,1	-7564724,7

Враховуючи необхідність соціального захисту ветеранів України, особливо в нинішніх умовах, Кабінету Міністрів України при доопрацюванні

проекту Закону України «Про Державний бюджет України на 2025 рік» необхідно збільшити видатки по даних соціальних програмах у проекті державного бюджету на 2025 рік з урахуванням індексу інфляції у 2025 році, а також передбачити видатки на субвенції, які затверджені на 2024 рік.

Пропозиція № 23.3 метою недопущення порушення статті 22 Конституції України та Закону України «Про освіту» Кабінету Міністрів України при доопрацюванні проекту Закону України «Про Державний бюджет України на 2025 рік» необхідно передбачити додаткові видатки на збільшення посадових окладів для педагогічних і науково-педагогічних працівників.

Обґрунтування: У статті 61 Закону України «Про освіту» передбачено:

- Посадовий оклад педагогічного працівника найнижчої кваліфікаційної категорії встановлюється в розмірі трьох мінімальних заробітних плат.
- Посадовий оклад педагогічного працівника кожної наступної кваліфікаційної категорії підвищується не менше ніж на 10 відсотків.
- Найменший посадовий оклад науково-педагогічного працівника встановлюється на 25 відсотків вище від посадового оклад педагогічного працівника найнижчої кваліфікаційної категорії.
- Кожний наступний посадовий оклад науково-педагогічного працівника підвищується не менше ніж на 10 відсотків від попереднього.
- Схеми посадових оклад (ставок заробітної плати) педагогічних і науково-педагогічних працівників державних і комунальних закладів освіти затверджуються Кабінетом Міністрів України з урахуванням норм цього Закону.

У порушення статті 22 Конституції України та Закону України «Про освіту» у проекті Закону України «Про Державний бюджет України на 2025 рік» не передбачено видатків для встановлення посадових окладів для педагогічних і науково-педагогічних працівників у зазначених розмірах.

Враховуючи важливу діяльність педагогічних і науково-педагогічних працівників необхідно у проекті Закону України «Про Державний бюджет України на 2025 рік» передбачити видатки для підвищення для них посадових окладів.

Пропозиція № 24. З метою підвищення рівня соціального захисту військовослужбовців та членів їх сімей Кабінету Міністрів України при доопрацюванні проекту Закону України «Про Державний бюджет України на 2025 рік» необхідно передбачити внесення змін до статті 9 і 11 Закону України «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей» (Відомості Верховної Ради України, 1992, №15, ст. 190) у такій редакції:

Статтю 9 доповнити пунктом 9 у такій редакції: «9. На період дії воєнного стану військовослужбовцям додаткова винагорода виплачується у таких розмірах:

- не менше шістнадцяти мінімальних заробітних плат тим, які беруть безпосередню участь у бойових діях або забезпечують здійснення заходів з національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії, перебуваючи безпосередньо в районах їх ведення (здійснення), зокрема на тимчасово окупованій російською федерацією території України, на території між позиціями сил оборони та позиціями військ держави-агресора, у період здійснення зазначених заходів (у тому числі військовослужбовцям строкової служби), та виконують бойові (спеціальні) завдання (в розрахунку на місяць пропорційно часу участі у таких діях та заходах):

під час ведення бойових (спеціальних) дій на лінії бойового зіткнення з противником на глибину виконання бойових (спеціальних) завдань військовою частиною (підрозділом, у тому числі зведеним) першого ешелону оборони або наступу (контрнаступу, контратаки) до батальйону включно;

у районах ведення воєнних (бойових) дій з виявлення повітряних цілей противника;

із здійснення польотів у районах ведення воєнних (бойових) дій, ведення повітряного бою; у районах ведення воєнних (бойових) дій з вогневого ураження противника у складі підрозділу (засобу) ракетних військ і артилерії; на території противника (в тому числі на території між позиціями військ противника та своїх військ, тимчасово окупованих (захоплених) противником територіях);

з вогневого ураження повітряних (морських) цілей противника; з виводу повітряних суден з-під удару противника з виконанням зльоту;

кораблями, катерами, суднами в морській, річковій акваторії (поза межами внутрішніх акваторій портів, пунктів базування, місць тимчасового базування);

у районах ведення воєнних (бойових) дій медичному персоналу медичних частин та підрозділів; з відбиття збройного нападу (вогневого ураження противника) на об'єкти, що охороняються, звільнення таких об'єктів у разі їх захоплення або насильного заволодіння зброєю, бойовою та іншою технікою;

- не менше дев'яти мінімальних заробітних плат тим, які виконують бойові (спеціальні) завдання у складі органу військового управління, штабу угруповання військ (сил) або штабу тактичної групи до пункту управління оперативно-стратегічного угруповання військ включно (у тому числі поза районами ведення бойових (воєнних) дій), який здійснює оперативне (бойове) управління військовими частинами та підрозділами, що ведуть воєнні (бойові) дії на лінії бойового зіткнення на відстані виконання бойових (спеціальних) завдань військовою частиною (підрозділом, зокрема зведеним) першого ешелону оборони або наступу (контрнаступу, контратаки) до батальйону включно (в розрахунку на місяць пропорційно часу участі у таких діях та заходах).

Перелік цих органів військового управління (управлінь (штабів) угруповань військ (сил)) затверджується Головнокомандувачем Збройних Сил України або начальником Генерального штабу Збройних Сил України; - не менше п'яти мінімальних заробітних плат військовослужбовцям, які виконують бойові (спеціальні) завдання згідно з бойовими наказами (розпорядженнями) (в розрахунку на місяць пропорційно часу виконання бойових (спеціальних) завдань): у складі діючих угруповань військ (сил) Сил оборони держави, резерву Головнокомандувача Збройних Сил України Сил оборони держави, розгорнутих пунктів управління Генерального штабу Збройних Сил України, які здійснюють управління діючими угрупованнями військ (сил) (далі - завдання у складі угруповань військ (сил), резерву, пунктів управління); з протиповітряного прикриття та наземної оборони об'єктів критичної інфраструктури згідно з бойовими розпорядженнями; із всебічного забезпечення діючих угруповань військ (сил) Сил оборони держави безпосередньо в районах ведення воєнних (бойових) дій згідно з бойовими (логістичними) розпорядженнями. Військовослужбовцям, які в установленому законодавством порядку відряджені до складу військових адміністрацій у районах ведення воєнних (бойових) дій для виконання завдань в інтересах оборони держави та її безпеки із залишенням на військовій службі, виплата додаткової винагороди здійснюється у розмірі не менше п'яти мінімальних заробітних плат.

Райони ведення воєнних (бойових) дій, склад діючих угруповань військ (сил) Сил оборони держави, розгорнутих пунктів управління Генерального штабу Збройних Сил України та склад резерву Головнокомандувача Збройних Сил України Сил оборони держави визначаються відповідними рішеннями Головнокомандувача Збройних Сил України. Для визначення розміру додаткової винагороди враховується розмір мінімальної заробітної плати затвердженої на місяць, у якому виплачується додаткова винагорода. Виплата додаткової винагороди продовжується протягом трьох місяців після завершення усіх підстав для виплати, визначених у даному пункті. Порядок виплати додаткової винагороди здійснюється у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України».

Статтю 11 доповнити пунктом другим у такій редакції: «2.Грошове забезпечення за останніми займаними посадами виплачується за період звільнення від виконання службових обов'язків у зв'язку з хворобою та перебуванням на лікуванні в лікарняних закладах та у відпустці для лікування у зв'язку з пораненням, лікуванням, хворобою (відпустці за станом здоров'я), але не більше п'яти місяців із дня вибуття з військової частини (крім випадків, передбачених чинним законодавством України, більш тривалих строків перебування на лікуванні). Грошове забезпечення після п'яти місяців безперервного перебування на лікуванні в лікарняних закладах виплачується на підставі висновку лікарняного закладу

(військово-лікарської комісії) про продовження перебування в лікарняних закладах та відповідно до вимог чинного законодавства.

Військовослужбовцям строкової військової служби, які перебувають у відрядженнях, відпустках і на лікуванні в лікарняних закладах, грошове забезпечення виплачується за весь період перебування у відрядженнях, відпустках і на лікуванні.

Відпустка у зв'язку з вагітністю та пологами оплачується згідно з вимогами чинного законодавства України. Військовослужбовцям-жінкам, які відповідно до медичного висновку до вибуття їх у відпустку у зв'язку з вагітністю та пологами призначені на рівнозначні (у тому числі з меншим обсягом роботи) і нижчі посади за станом здоров'я, зберігається виплата грошового забезпечення за попередньою посадою, але не більш як до дня прибуття з відпустки у зв'язку з вагітністю та пологами. Для військовослужбовців, які до дня звільнення від виконання службових обов'язків у зв'язку з хворобою та перебуванням на лікуванні в лікарняних закладах і у відпустці для лікування у зв'язку з хворобою (відпустці за станом здоров'я) отримували додаткову винагороду, за весь період зазначеного лікування крім грошового забезпечення виплачується також додаткова винагорода.

Військовослужбовцям у разі надання реабілітаційної допомоги з протезування та ортезування у стаціонарних умовах у реабілітаційних закладах, реабілітаційних відділеннях, підрозділах закладів охорони здоров'я з першого дня за весь період перебування у такому стаціонарі здійснюється виплата грошового забезпечення та додаткової винагороди, якщо виплата додаткової винагороди здійснювалася до першого дня звільнення від виконання службових обов'язків у зв'язку з пораненням, лікуванням, надання реабілітаційної допомоги з протезування та ортезування.

У випадках, коли у період хвороби, протезування та ортезування за бажанням військовослужбовця він знаходиться за місцем проживання сім'ї або родичів виплати йому грошового забезпечення та додаткової винагороди здійснюються відповідно до цього пункту».

Пропозиція № 25. З метою підвищення рівня соціального захисту військовослужбовців та членів їх сімей Кабінету Міністрів України при доопрацюванні проекту Закону України «Про Державний бюджет України на 2025 рік» необхідно передбачити внесення змін до:

- Статті 10 Закону України «Про державні фінансові гарантії медичного обслуговування населення»:

1) частину першу доповнити абзацом другим у такій редакції: «На період дії воєнного стану для окремих закладів охорони здоров'я або для окремих категорій пацієнтів можуть встановлюватися специфічні тарифи оплати надання медичних послуг, які надаються пацієнтам за програмою медичних гарантій, що відрізняються від єдиних тарифів»;

2) частину третю доповнити третім, четвертим і п'ятим абзацами у такій редакції:

«На період дії воєнного стану для закладів охорони здоров'я, що розташовані на територіях, на яких ведуться (велися) бойові дії, включаючи території можливих бойових дій та території активних бойових дій, при розрахунку тарифів та коригувальних коефіцієнтів, базою для визначення компонента оплати праці медичних працівників є величина, що є не меншою за 500 відсотків середньої заробітної плати в Україні за липень року, що передуює року, в якому будуть застосовуватися такі тарифи та коригувальні коефіцієнти.

На період дії воєнного стану при розрахунку тарифів та коригувальних коефіцієнтів на медичні послуги для усіх військовослужбовців, які отримали травму (поранення, контузію, каліцтво) пов'язану із захистом Батьківщини під час ведення бойових дій, застосовується підвищуючий коефіцієнт, що є не меншим за 3,0.

Тариф на медичні послуги повинен повністю покривати усі витрати на надання медичної послуги пацієнту, в тому числі вартість лікарських засобів (крім лікарських засобів за програмою реімбурсації) та витратних матеріалів».

- Статей 1, 16, 17 і 20 Закону України «Про реабілітацію осіб з інвалідністю в Україні»:

1) статтю 1 після чотирнадцятого абзацу доповнити п'ятнадцятим абзацом у такій редакції: «хоспісна реабілітація – це цілодобова турбота та медичний догляд за пацієнтами, що включає та передбачає надання комфортного місця проживання, усунення больового синдрому, допомогу в задоволенні їх фізіологічних і психологічних потреб»;

2) статтю 16 доповнити частинами другою і третьою у такій редакції: «При формуванні Державної типової програми реабілітації осіб з інвалідністю враховується, що хоспісна реабілітація, при потребі і відповідній згоді військовослужбовців, які отримали травму (поранення, контузію, каліцтво) пов'язану із захистом Батьківщини під час ведення бойових дій, проходить у хоспісах вищої категорії з повним доглядом за кошти Державного бюджету України. Держава зобов'язана забезпечити хоспісну реабілітацію для військовослужбовців, які отримали травму (поранення, контузію, каліцтво) пов'язану із захистом Батьківщини під час ведення бойових дій»;

3) у статті 17 абзац четвертий частини першої викласти у такій редакції: «повного забезпечення допоміжними засобами реабілітації, лікарськими засобами та медичними виробами з урахуванням відповідності медичних виробів, які використовуються для протезування військовослужбовців, які отримали травму (поранення, контузію, каліцтво) пов'язану із захистом Батьківщини під час ведення бойових дій, найвищим медико-технічним вимогам, які відповідають найвищим світовим стандартам.

Юридичні або фізичні особи, причетні до виготовлення, придбання, збуту, перевезення, пересилання, зберігання з метою збуту, умисно підроблених або промаркованих медичних виробів із ознаками фальсифікації, а також їх

застосування у лікувальному процесі, несуть цивільну, адміністративну або кримінальну відповідальність відповідно до законодавства»;

4) частину третю статті 20 викласти у такій редакції: «Порядок організації і норми харчування осіб, які проходять реабілітацію в реабілітаційних закладах, встановлюються Кабінетом Міністрів України з урахуванням норм обов'язкового посиленого п'ятиразового харчування під час реабілітації військовослужбовців, які отримали травму (поранення, контузію, каліцтво) пов'язану із захистом Батьківщини під час ведення бойових дій»; 5) статтю 25 доповнити новим абзацом п'ятим у такій редакції: «хоспісна реабілітація».

Обґрунтування: Численні поїздки в прифронтові заклади охорони здоров'я, спілкування з лікарями, іншим медичним персоналом, пораненими військовослужбовцями в цих закладах, а також в реабілітаційних центрах засвідчили низку проблем лікувального процесу та процесу подальшої їх реабілітації, які потребують негайного вирішення на державному рівні.

З метою поліпшення лікування військовослужбовців, на період воєнного стану необхідно збільшити видатки на лікування військовослужбовців, підвищити оплату праці лікарів та іншого медичного персоналу прифронтових медичних закладів, підвищити тариф на лікування військовослужбовців, забезпечити Захисниць і Захисників, які внаслідок поранення набули інвалідність, усім необхідним для їх реабілітації, запровадити необхідне харчування для поранених військовослужбовців у реабілітаційних закладах, запровадити хоспісну реабілітацію, як окрему форму реабілітаційних заходів та обов'язок держави її забезпечення за кошти державного бюджету.

Народні депутати України

ЄАС ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ
Підписувач: Тимошенко Юлія Володимирівна
Сертифікат: 26B2648ADD3032E104000000EA92280070CCAD00
Дійсний до: 13.12.2024 0:00:00

Апарат Верховної Ради України
162д9/5-2024/207638 від 23.09.2024

1669180

**Комітет
Верховної Ради України
з питань соціальної політики
та захисту прав ветеранів**

**Щодо обсягів коштів, необхідних на
додаткові соціальні потреби**

У листі Комітету з питань соціальної політики та захисту прав ветеранів від 23 вересня 2024 року запропоновано Кабінету Міністрів України при доопрацюванні проекту Закону України «Про Державний бюджет України на 2025 рік» (реєстраційний номер 12000 від 14.09.2022) передбачити уточнення норм з метою недопущення порушення статті 22 Конституції України.

За прогнозними розрахунками для уточнення таких норм необхідно у 2025 році додаткові видатки в сумі 451,81 тис. грн.,

- 16,98 млрд. грн. для недопущення зменшення видатків на соціальний бюджетні програми Міністерству соціальної політики;
- 313,3 млрд. грн. на пенсійні виплати пенсій;
- 8,72 млрд. грн. для недопущення зменшення видатків на соціальні бюджетні програми Міністерства у справах ветеранів;
- 99,61 млрд. грн. для підвищення розміру мінімальної заробітної плати та заробітної плати працівникам бюджетних установ, крім державних органів;
- 7,2 млрд. грн. для забезпечення різних пільг;
- 6,0 млрд. грн. соціальний захист військовослужбовців та членів їх сімей.

Фінансове забезпечення вищенаведених додаткових видатків у 2025 році може бути здійснено за рахунок таких додаткових надходжень та скорочення видатків по деяких бюджетних програмах в загальній сумі 470,28 млрд., у тому числі:

- 39,0 млрд. грн. внаслідок підвищеного оподаткування прибутків банків за ставкою 50%;
- 19,7 млрд. грн. внаслідок збільшення у двічі оподаткування грального бізнесу;
- 89,0 млрд. грн. податок на додану вартість, 8,9 млрд. грн. мито із ввезених товарів та 17,3 млрд. грн. акцизний податок. Зазначені додаткові надходження будуть забезпечені внаслідок з імпорту внаслідок запровадження на митницях процесу електронного обміну інформацією між податковими і митними органами країни-контрагентів, здійснення розмитнення товарів переважно на підставі митних декларацій країн виробників (експортерів) та широке запровадження заходів програми «Контрабанда СТОП»;

- 305,2 млрд. грн. внаслідок запровадження загальних комплексних заходів по зменшенню тіньового сектора економіки;

- 17,38 млрд. грн. внаслідок скорочення видатків, передбачених у проекті державного бюджету на 2025 рік на обслуговування державного боргу, скорочення видатків на оплату праці різних державних органів та заходів.

Народні депутати

